SLOVENIJA KOT CELOTA

LEGENDA

- glavno mesto
- večje mesto
- reka
- državna meja

KAJ SPOZNAVAMO?

- Lega Slovenije v Evropi in sosednje države.
- Naravne značilnosti: relief in pokrajine.
- Vode: reke, morje in kraška pokrajina.
- Mesta in promet v Sloveniji.

NARAVNOGEOGRAFSKE REGIJE SLOVENIJE

1. Alpske pokrajine
2. Predalpske pokrajine
3. Dinarskokraške pokrajine
4. Obsredozemske pokrajine
5. Obpanonske pokrajine

KLJUČNI POJMI

država
glavno mesto
reka
relief
pokrajina
sosednje države

ALPSKI SVET

Visoke gore, doline, čisti potoki in gozdovi. Triglav je najvišjih vrhov.

KRAŠKI SVET

Kamnita pokrajina s kraškimi jamami, suhi dolinami in podzemnimi rekami.

OBSREDOZEMSKA OBALA

Obala ob Jadranskem morju s pristanišči, solinami in oljkami.

OBPANONSKA RAVNINA/ VINOGRADI

Ravnine ob Muri, polja in številni vinogradi.

NAMEN UČENJA

Razumem, kje leži Slovenija, kakšna je njena narava, vode in pomembna mesta.

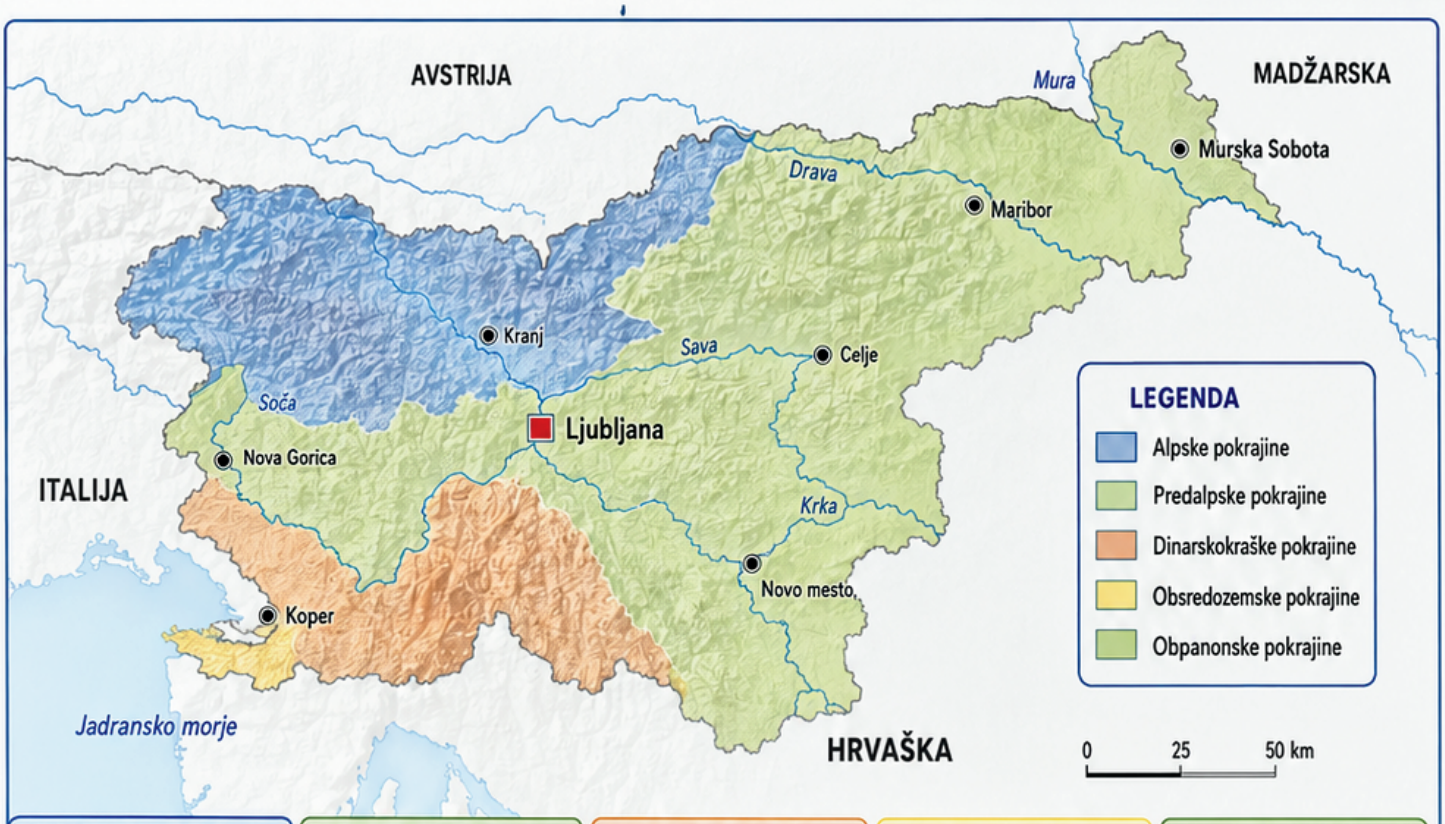
KRITERIJI USPEŠNOSTI

- Pokažem Slovenijo na zemljevidu in naštejem sosednje države.
- Imenujem glavne reke in večja mesta.
- Razložim značilnosti štirih pokrajin.

DOKAZI O UČENJU

- Ustno pojasnim na zemljevidu.
- Izpolnim delovni list.
- Napišem kratko razlago o izbrani pokrajini.

PET NARAVNOGEOGRAFSKIH POKRAJIN SLOVENIJE

Alpske pokrajine

- Visoke gore: Julijske Alpe z Triglavom (2864 m).
- Kratke, hitre reke (Soča, Sava Dolinka).
- Gozdovi (smreka, jelka, macesen) in planinska travišča.
- Turizem, planinstvo, smučanje, sirarstvo.

Predalpske pokrajine

- Hribovita pokrajina s slemeni in dolinami.
- Reke izvirajo tukaj, npr. Sava in Savinja.
- Mešani gozdovi in travniki, sadovnjaki.
- Kmetijstvo, živinoreja, gozdarstvo, stanovanjska naselja.

Dinarskokraške pokrajine

- Kras z vrtačami, jamami in ponikalnicami.
- Reke poniknejo pod zemljo (npr. Reka, Pivka).
- Redka, nizka vegetacija (gabrovje, kraški travniki).
- Vinogradništvo, ovčereja, turizem (Postojnska jama).

Obsredozemske pokrajine

- Obala in gričevje (Istra, Brkini).
- Kratke reke in potoki pritečejo v morje.
- Sredozemsko rastlinstvo: oljka, vinska trta, ciprese.
- Turizem, ribištvo, solinarstvo, vinogradništvo, oljiarstvo.

Obpanonske pokrajine

- Ravnine Murskega in Dravskega polja.
- Reke Mura in Drava ter številni potoki in mrtvice.
- Poljščine, travniki, obrežni gozdovi.
- Poljedelstvo, živinoreja, mlinarstvo, logistika.

KAJ PRIMERJAMO?	Alpske pokrajine	Predalpske pokrajine	Dinarskokraške pokrajine	Obsredozemske pokrajine	Obpanonske pokrajine
RELIEF	visoke gore in ledeniške doline	hribovita pokrajina s slemeni in dolinami	kraške planote, vrtače, jame in podzemlje	obalna ravnina in gričevje (Istra, Brkini)	nizke ravnine in polja
VODE	hitre gorske reke in potoki	izviri velikih rek (Sava, Savinja)	ponikalnice, kraške jame, občasne vode	kratke reke in potoki, ki se izlivajo v morje	Mura, Drava, potoki, mrtvice
PODNEBJE	hladno, snežno, veliko padavin	zmerno celinsko, več padavin	zmerno, sušnejša poletja, vetrovno (burja)	sredozemsko, blage zime, poletna suša	celinsko, toplejša poletja
RASTLINSTVO	smrekovi, jelovi gozdovi; ruše, planinska travišča	mešani gozdovi, travniki, sadovnjaki	redka vegetacija: gabrovje, črni bor, kraški travniki	oljke, ciprese, lovor, vinogradi	poljščine, travniki, obrežni gozdovi
DEJAVNOSTI LJUDI	turizem, planinstvo, smučanje, sirarstvo	kmetijstvo, živinoreja, gozdarstvo, naselja	vinogradništvo, ovčereja, turizem, varstvo kraškega okolja	turizem, ribištvo, solinarstvo, oljiarstvo, vinogradništvo	poljedelstvo, živinoreja, mlinarstvo, logistika

NAMEN UČENJA

- Spoznati pet naravnogeografskih pokrajin Slovenije.
- *Primerjati relief, vode, podnebje, rastlinstvo in dejavnosti ljudi.*
- *Razumeti raznolikost slovenskega prostora in varovanje okolja.*

KAKO VEM, DA ZNAM?

- Na zemljevidu prepoznam in poimenujem pet pokrajin.
- Za vsako pokrajino znam navesti 3–4 značilnosti.
- Zmorem primerjati pokrajine po izbranih kategorijah.
- Uporabljam zemljevid, legendo in podatke.

DOKAZI

- Zemljevid z označenimi pokrajinami.
- Tabela primerjave pokrajin.
- Kratke predstavitve ali zapiski o posamezni pokrajini.
- Ustno ali pisno nalago primerjav.

PET NARAVNOGEOGRAFSKIH POKRAJIN SLOVENIJE

Alpske pokrajine

- **Relief:** visoke gore (Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe).
- **Vode:** številne reke in potoki z izviri, ledeniška jezera.
- **Podnebje:** hladno, več padavin, snežna zima.
- **Rastlinstvo:** iglasti gozdovi, ruše, planinske trate.
- **Dejavnosti ljudi:** turizem, planinstvo, živinoreja.

Predalpske pokrajine

- **Relief:** hribovita pokrajina s slemeni in dolinami.
- **Vode:** reke izvirajo tukaj (npr. Sava, Savinja).
- **Podnebje:** zmerno celinsko, več padavin.
- **Rastlinstvo:** mešani gozdovi, travniki, sadovnjaki.
- **Dejavnosti ljudi:** kmetijstvo, vinogradništvo, gozdarstvo, stanovanjska območja.

Dinarskokraške pokrajine

- **Relief:** kras z vrtačami, jamami in ponikalkami.
- **Vode:** večinoma pod zemljo (ponikajoče reke).
- **Podnebje:** toplo in suho poleti, blage zime.
- **Rastlinstvo:** redka vegetacija (črni bor, kraški travniki).
- **Dejavnosti ljudi:** vinogradništvo, ovčereja, turizem (Postojnska jama), kamnoseštvo.

1. NALOGA – POIMENUJ POKRAJINE

Na zemljevidu zapiši številke pokrajin ob barvah.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

2. NALOGA – PREPOZNAJ ZNAČILNOSTI

Preberi opise in v prazno polje zapiši številko ustrezne pokrajine iz 1. naloge.

1. Tu so visoke gore, ledeniška jezera in veliko padavin. .....
2. Reke izvirajo na hribovitih območjih in tečejo proti nižinam. .....
3. Kras z vrtačami in jamami, večina voda ponikne pod zemljo. .....
4. Obala z oljkami in vinogradi, milo sredozemsko podnebje. .....
5. Ravnine na severovzhodu z rodovitnimi tlemi in redko poseljenostjo. .....

KAJ SEM SE NAUČIL/-A?

Napiši ali nariši tri stvari, ki si jih danes izvedel/-a o naravnogeografskih pokrajinah Slovenije.

1. _____ 2. _____ 3. _____

PET NARAVNOGEOGRAFSKIH POKRAJIN SLOVENIJE – 2. DEL

Obsredozemske pokrajine

- **Relief:** obala, gričevje, kraška planota.
- **Vode:** Jadransko morje, kratke reke (Rižana, Dragonja).
- **Podnebje:** sredozemsko, mila zima, vroče in suho poletje.
- **Rastlinstvo:** oljke, vinska trta, ciprese, sredozemsko rastlinstvo.
- **Dejavnosti ljudi:** turizem, ribištvo, solinarstvo, vinogradništvo.

Obpanonske pokrajine

- **Relief:** ravnine, gričevja, nizka nadmorska višina.
- **Vode:** Mura, Drava, številni potoki in mrtvice.
- **Podnebje:** celinsko, toplejša poletja, hladne zime.
- **Rastlinstvo:** poljščine, travniki, obrežni gozdovi, vinogradi.
- **Dejavnosti ljudi:** poljedelstvo, živinoreja, vinogradništvo, logistika, turizem.

NOVI ZEMLJEVID PETIH POKRAJIN

3. NALOGA – DOPOLNI PREGLEDNICO

	Alpske pokrajine	Predalpske pokrajine	Dinarskokraške pokrajine	Obsredozemske pokrajine	Obpanonske pokrajine
relief					
vode					
podnebje					
dejavnosti ljudi					

4. NALOGA – PRIMERJAJ POKRAJINE

1. Katere pokrajine so najbolj gorate? _____
2. V katerih pokrajinah najdemo morje? _____
3. Kje prevladuje kras in podzemni svet? _____
4. V katerih pokrajinah je največ ravnin in polj? _____
5. Katere pokrajine imajo mile zime? _____
6. Katere pokrajine so najprimernejše za vinogradništvo? _____

KAJ ŽE ZNAM?

Napiši tri stvari, ki jih že dobro znam o petih naravnogeografskih pokrajinah.

1. _____
2. _____
3. _____

KAJ ŠE VADIM?

Napiši tri stvari, ki jih še vadim in bi jih rad/-a bolje razumel/-a.

1. _____
2. _____
3. _____

KAJ BOM RAZISKAL/-A NAPREJ?

Napiši tri področja, o katerih bi rad/-a raziskoval/-a več.

1. _____
2. _____
3. _____

PREVERI SE!

Označi, kako dobro razumeš vsebine te učne enote.

- **Odlično** – Vse razumem in znam razložiti.
- **Dobro** – Večinoma razumem, še malo vadim.
- **Delno** – Potrebujem še dodatno razlago.
- **Potrebujem pomoč** – Še ne razumem, potrebujem pomoč.

MISELNI VZOREC: SLOVENIJA

SLOVENIJA

Lega
- v srednji Evropi
- ob Alpah, Jadranskem morju in Panonski nižini
- stik treh svetov: alpski, sredozemski, celinski
- raznolika pokrajina in podnebje

Sosednje države
- Avstrija (sever)
- Madžarska (SV)
- Hrvaška (jug in JV)
- Italija (zahod)

Relief
- Alpe (visoke gore)
- Dinarsko gorstvo in kraški svet
- Panonska nižina
- doline, kotline in ravnine
- hribi in griči

Varovanje narave
- Triglavski narodni park
- naravni parki in zavarovana območja
- ohranjamo gozdove, živali in rastline
- varčuj z vodo in energijo
- spoštuj naravo – naš skupni dom

Vode
- reke: Sava, Drava, Mura, Soča, Krka
- jezera: Bohinjsko, Blejsko, Cerkniško
- podzemne vode in kraški izviri
- obala in Jadransko morje

Gospodarstvo
- industrija (strojegradnja, elektronika, kemija, farmacija)
- kmetijstvo (poljedelstvo, živinoreja, vinogradništvo)
- storitve in turizem
- izvoz in uvoz
- trajnostni razvoj

Promet
- cestni promet (avtoceste, ceste)
- železniški promet
- pomorski promet (luka Koper)
- letališče Jožeta Pučnika Ljubljana
- povezuje nas z Evropo in svetom

Mesta
- Ljubljana – glavno mesto
- Maribor – drugo največje mesto
- Celje, Koper, Novo mesto, Kranj
- druga pomembna mesta in kraji

Prebivalstvo
- približno 2 milijona ljudi
- večina živi v mestih in ob ravninah
- uradni jezik: slovenščina
- bogata kulturna dediščina
- gostoljubni in delovni ljudje

Kako uporabljam miselni vzorec?
1. Preberi vsako vejo in ključne besede.
2. Dopolni vzorec z lastnim znanjem in primeri.
3. Uporabi vzorec za učenje, ponavljanje in pripravo na preverjanje.

SAMOVREDNOTENJE
Označi, kako dobro ti gre.

Znam pokazati Slovenijo na zemljevidu.	☺	😐	☹
Znam opisati njene glavne naravne značilnosti.	☺	😐	☹
Znam povedati vsaj tri pomembna mesta ali reke.	☺	😐	☹

NAMIG: Vzorec si prepiši v zvezek, dopolni ga z barvami, risbami in svojimi zapiski!

POKRAJINE SLOVENIJE

Alpske pokrajine

- visoke gore, grebeni, doline
- reke Soča, Sava Dolinka, Ledava, gorska jezera
- smrekovi in macesnovi gozdovi, planike, gozdni svet
- hladne zime, sveža poletja, veliko padavin
- redko poseljena, gorske vasi in naselja
- planinstvo, smučanje, turizem, gozdarstvo

Predalpske pokrajine

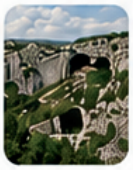
- hribovita pokrajina, vzpetine in griči
- reke Sava, Savinja, Drava, jezera (npr. Bled, Bohinj)
- mešani in listnati gozdovi, travniki, pašniki
- zmerno podnebje, topla poletja, hladne zime
- večja naselja in mesta (npr. Kranj, Celje)
- kmetijstvo, sadjarstvo, turizem, industrija

Obpanonske pokrajine

- ravnine, nižavja, odprta pokrajina
- reke Mura, Drava, Ledava
- njive, travniki, vinogradi, gozdovi ob rekah
- celinsko podnebje, vroča poletja, mrzle zime
- gosteje poseljena mesta (Murska Sobota, Ptuj, Novo mesto)
- kmetijstvo, živinoreja, industrija, turizem ob rekah

Dinarskokraške pokrajine

- kraško površje, planote, vrtače, jame, škraplje
- ponikalnice, kraške jame, reke (npr. Reka, Pivka)
- redka vegetacija, bor, črni gaber, travišča
- sušino poletje, veliko sonca, mile zime
- razpršena naselja, vasi na kraških poljih
- planinstvo, pohodništvo, vinarstvo, turizem

Obsredozemske pokrajine

- obala, gričevje, kraška planota
- Jadransko morje, reke Rižana, Dragonja
- oljke, vinska trta, ciprese, bor, sredozemsko rastlinje
- sredozemsko podnebje, mile zime, vroča in suha poletja
- obalna mesta (Koper, Izola, Piran), vasi na gričih
- turizem, ribištvo, solinarstvo, vinogradništvo, oljkarstvo

LEGENDA POKRAJIN

- Alpske pokrajine
- Predalpske pokrajine
- Dinarskokraške pokrajine
- Obsredozemske pokrajine
- Obpanonske pokrajine

5 POKRAJIN NA ZEMLJEVIDU SLOVENIJE

PRIMERJAJ POKRAJINE

- Katera je najbolj gorata? _____
- Kje je največ ravnin? _____
- Kje je morje? _____
- Kje najdemo kras? _____
- Katera je najbolj suha poleti? _____

KAJ ŽE ZNAM?

Napiši ali nariši, kaj že veš o pokrajinah Slovenije.

KAJ ŠE VADIM?

Kaj mi gre že dobro in kje še potrebujem vadbo?

KAJ BOM RAZISKAL_A NAPREJ?

Kaj me zanima še bolj? Kaj bom raziskal_a?

DELO PO POSTAJAH: SLOVENIJA

Raziskujemo Slovenijo in njene pokrajine

NAVODILA: Delaj po postajah. Preberi nalogo, uporabi zemljevid, slike in svoje znanje.
Piši čitljivo. Ko končaš, preveri svoje delo in izpolni samoevalvacijo.

1 ORIENTACIJA NA ZEMLJEVIDU SLOVENIJE

1. Na zemljevidu označi glavno mesto Ljubljana.
2. Poveži poimenovana večja mesta:
   Maribor, Celje, Kranj, Nova Gorica, Koper,
   Novo mesto, Murska Sobota.
3. Označi gore na severu, Jadransko morje na zahodu in Hrvaško na jugu.
4. Kaj opaziš o obliki Slovenije?

_____

_____

_____

2 SOSEDNJE DRŽAVE IN VEČJA MESTA

1. Napiši sosednje države Slovenije.

_____

2. Katera država ima skupno morsko mejo s Slovenijo?

_____

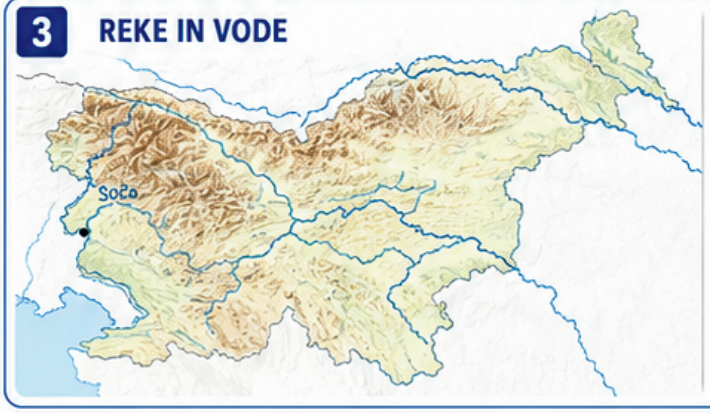
3. Na zemljevidu označi in poimenuj vsaj 5 večjih mest v Sloveniji (poleg Ljubljane).
4. Katero mesto je najbližje tvojemu kraju?

_____

5. Katero mesto ima pristanišče ob morju?

_____

3 REKE IN VODE

1. Na zemljevidu poišči in poimenuj reke: Sava, Drava, Mura, Soča, Krka.
2. Kam se izliva reka Sava?

_____

3. Katera reka teče mimo Maribora?

_____

4. Napiši vsaj eno jezero ali akumulacijsko jezero v Sloveniji.

_____

5. Zakaj so reke in vode pomembne za življenje ljudi?

_____

_____

NAMEN

Razumem Slovenijo, njene pokrajine in povezanost narave, prometa ter dejavnosti ljudi.

KRITERIJI USPEŠNOSTI

- Prepoznam glavne značilnosti Slovenije na zemljevidu.
- Uporabim zemljevide in slike za iskanje informacij.
- Opisem pokrajine in dejavnosti ljudi.
- Sodelujem in skrbno izpolnim naloge.

DOKAZI O UČENJU

- Izpolnjeni odgovori po postajah.
- Točnost označevanja na zemljevidu.
- Opis pokrajin in dejavnosti.
- Ustni povzetek in sodelovanje.

SAMOEVALVACIJA

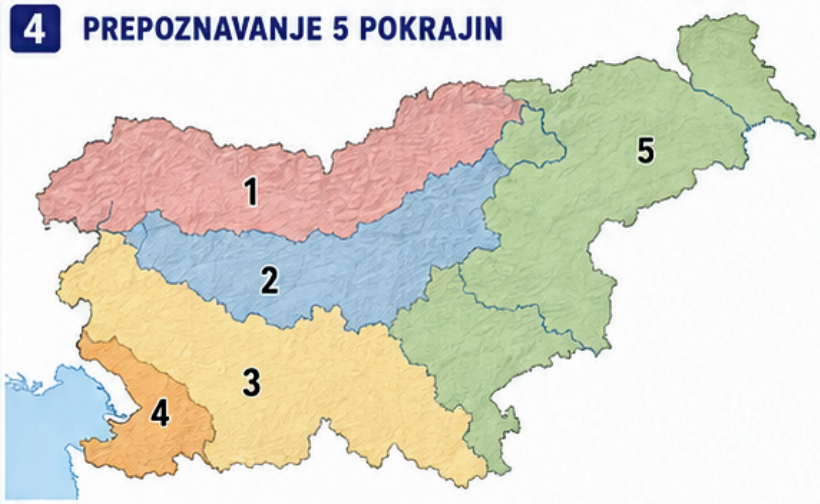
Kako dobro sem opravil/-a danes? Obkroži.

Razumem in znam razložiti.	Delno razumem, potrebujem vajo.	Težko razumem, potrebujem pomoč.

DELO PO POSTAJAH: SLOVENIJA

Raziskujemo Slovenijo in njene pokrajine

4 PREPOZNAVANJE 5 POKRAJIN

1 Alpske pokrajine 2 Predalpske pokrajine 3 Dinarskokraške pokrajine
4 Obsredozemske pokrajine 5 Obpanonske pokrajine

1. Poimenuj vseh 5 pokrajin.
   1. _____
   2. _____
   3. _____
   4. _____
   5. _____
2. Zapiši, katera pokrajina je najbolj gorata.
   _____
3. Zapiši, v kateri pokrajini najdemo morje.
   _____
4. Zapiši, kje prevladuje kras.
   _____
5. Zapiši, kje je največ ravnin in polj.
   _____

5 FOTOGRAFIJE POKRAJIN – PRIMERJAJ IN OPIŠI

1. Oglej si fotografije.
2. Zapiši, kateri pokrajini (A–E) pripada vsaka fotografija.
3. Opiši značilnosti pokrajine (relief, vode, rastlinstvo, dejavnosti ljudi).

Pokrajina (A–E)					
Značilnosti pokrajine (relief, vode, rastlinstvo, dejavnosti ljudi)					

6 PROMET, DEJAVNOSTI LJUDI IN POVZETEK

1. Katere glavne prometne poti povezujejo Slovenijo?
   _____
   _____
   _____
   _____
2. Katere dejavnosti ljudi so značilne za posamezne pokrajine? Napiši vsaj po eno za vsako pokrajino.
   1 Alpske pokrajine _____
   2 Predalpske pokrajine _____
   3 Dinarskokraške pokrajine _____
   4 Obsredozemske pokrajine _____
   5 Obpanonske pokrajine _____
3. V treh povedih napiši, kaj si danes izvedel/-a o Sloveniji.
   1. _____
   2. _____
   3. _____

MOJ POGLED

Slovenija ima raznoliko naravo, bogato kulturo in pomembno lego.

Odkrivajmo jo, varujmo jo in bodimo ponosni nanjo!

NAMEN

Razumem Slovenijo, njene pokrajine in povezanost narave, prometa ter dejavnosti ljudi.

KRITERIJI USPEŠNOSTI

- Prepoznam in poimenujem 5 pokrajin.
- Opišem značilnosti pokrajin.
- Povežem prometne poti z lego in pokrajinami.
- Navedem dejavnosti ljudi po pokrajinah.
- S tremi povedmi povzamem, kaj sem se naučil/-a.

DOKAZI O UČENJU

- Rešene naloge na postajah.
- Točnost zapisov in opisov.
- Aktivno sodelovanje in razprava.
- Ustni povzetek in predstavitev.

SAMOEVALVACIJA

Kako dobro sem opravil/-a danes?

Razumem in znam razložiti. | Delno razumem, potrebujem vajo. | Težko razumem, potrebujem pomoč.

OPAZUJEM (učiteljeva opazba)

- Učenec uporablja znanja in pojme na pravilen način.
- Učenec natančno bere, razume in povezuje.
- Učenec proučuje pokrajine in navaja značilnosti.
- Učenec povezuje promet in dejavnosti ljudi s pokrajinami.
- Učenec sodeluje in zna povzeti bistvo.

Datum: _____

Opombe učitelja: _____

ALPSKE POKRAJINE

Relief

- visoke gore s strmimi pobočji in globokimi dolinami
- tri gorstva: Julijske Alpe, Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe
- najvišji vrh: Triglav (2.864 m)
- značilne so ledeniške oblike: krnice, doline U, morene
- kraški svet: planote, vrtače, jame

Vode

- številne reke in potoki s hitrim tokom
- Soča – smaragdna reka
- Sava Dolinka, Savinja, Drava – izvira jo v gorah
- ledeniška jezera: Bohinjsko jezero, Blejsko jezero
- kraška voda: ponikalnice, izvire

ALPSKE POKRAJINE

Podnebje

- hladno gorsko podnebje
- višje: hladna poletja, mrzle zime, sneg je pogost
- nižje lege: milejša poletja, hladne zime
- veliko padavin, tudi v obliki snega
- vetrovno, zlasti na grebenih

Naselja

- poseljena so nižja območja in doline
- značilna so raztresena naselja in zaselki
- pomembna kraji: Bled, Bohinj, Kranjska Gora, Mojstrana
- Logarska dolina – ena najlepših alpskih dolin
- prebivalstvo se je prilagodilo težkim naravnim razmeram

Rastlinstvo

- iglasti gozdovi: smreka, jelka, macesen
- listnati gozdovi v nižjih legah
- ruševje in planinsko rastlinstvo v višjih legah (npr. planika, svišč, encijan, jeglič)
- na travnikih uspevajo redke rastline
- gozdovi so zelo pomembni za naravo, les in zaščito tal

Dejavnosti ljudi

- planinstvo in gorništvo
- smučanje in druge zimske športe
- turizem (poleti in pozimi)
- gozdarstvo in varstvo gozdov
- živinoreja (na planinah: govedoreja, ovčereja, sirarstvo)
- nekaj kmetijstva v dolinah

KLJUČNI POJMI

Julijske Alpe | Karavanke | Kamniško-Savinjske Alpe | Triglav | Soča | Sava Dolinka | Savinja | Bohinjsko jezero | Bled | Bohinj | Kranjska Gora | Logarska dolina

NAMEN UČENJA

Razumem značilnosti alpskih pokrajin v Sloveniji in opišem njihov pomen za naravo in za življenje ljudi.

KRITERIJI USPEŠNOSTI

- Poimenujem alpska gorstva in njihove značilnosti.
- Opišem relief, vode, podnebje, rastlinstvo, naselja in dejavnosti ljudi.
- Pojasnim, kako so se ljudje prilagodili naravnim razmeram.
- Uporabim zemljevide in fotografije pri svojem delu.

DOKAZI O UČENJU

- *Odgovarjam na vprašanja.*
- *Izpolnim miselni vzorec.*
- *Pripravim plakat ali predstavitev.*
- *Rešim nalogo na zemljevidu in s fotografijami.*

SAMOVREDNOTENJE

Kako dobro razumem temo?

ODLIČNO	DOBRO	POTREBUJEM POMOČ
Razumem in znam razložiti drugim.	Razumem večino, še vadim.	Še mi je težko, potrebujem pomoč.

DELO PO POSTAJAH – NAMIG

1. **Zemljevid:** *Poišči alpska gorstva v Sloveniji in označi pomembne kraje in vode.*
2. **Fotografije:** *Opiši, katere značilnosti alpske pokrajine vidiš na fotografijah.*
3. **Primerjava:** *Primerjaj Alpske pokrajine s Predalpskimi pokrajinami – v čem se razlikujeta?*

ALPSKE POKRAJINE

ZAPIS V ZVEZEK

Alpske pokrajine ležijo na severozahodu Slovenije in zajemajo visoke gore Julijske Alpe, Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe. To so izdelane gorovja z ostrimi vrhovi, globokimi dolinami, strmimi pobočji in številnimi ledeniškimi oblikami. Najvišje gore presegajo 2.500 metrov. Zaradi velike višine se podnebje z nadmorsko višino spreminja – temperature so nižje, padavin je veliko, pozimi je snega veliko, poleti pa so temperature prijetne in sveže.
Vode so tu bogate: izvire številne hudourniise, potoki in reke (Sava Dolinka, Soča, Drava), ki se stekajo v večje doline.
Rastlinstvo poteka v višinskih pasovih: od listnatih in mešanih gozdov v nižinah prek iglastih gozdov do planinskega rušja in alpinskih travnikov v visokogorju. Naselja so redka in razpršena po dolinah in kotlinah, pogosto ob rekah.
Ljudje so se prilagodili razmeram z različinimi dejavnostmi: planinstvom in turizmom, rabo gozdov, pašništvom na planinah, pridobivanjem vodne energije ter obrtnimi in storitvenimi dejavnostmi.

Visoke gore

Alpsko jezero

Hudourniska reka

Iglasti gozd

Planina

KAJ JE ZNAČILNO?

- visoke gore z ostrimi vrhovi in globokimi dolinami
- velike višinske razlike in strma pobočja
- veliko padavin, dolge snežne zime, kratka poletja
- bogate vode: potoki, izvire, reke in ledeniška jezera
- rastlinstvo v višinskih pasovih
- redka in razpršena naselja, povezana z dolinami
- pomembne dejavnosti: turizem, planinstvo, pašništvo, gozdarstvo, hidroenergija

PRIMERJAVA IN ZNAČILNOSTI ALPSKIH POKRAJIN

RELIEF	Zelo razgiban: najvišji vrhovi segajo čez 2.500 m (Triglav 2.864 m). Globoke doline (npr. Bohinjska, Krma), vrhovi, krnice, doline U, morene.
VODE	Veliko padavin in izvirov. Hudourniki in reke (Soča, Sava Dolinka, Drava) so hitre, bistre in bogate z vodo. Ledeniška jezera (Bohinjsko, Jasna).
PODNEBJE	Hladno gorsko podnebje. Temperature padajo z višino (povprečno za 0,6 °C na 100 m). Dolge snežne zime, kratka in sveža poletja.
RASTLINSTVO	Višinski pasovi: listnati in mešani gozdovi v nižinah, iglasti gozdovi višje, kranjska ruša, planinsko rušje in alpske travne združbe v visokogorju.
NASELJA	Redka in razpršena, večinoma po dolinskih tleh in kotlinah (Kranjska Gora, Mojstrana, Bled, Bohinj, Kobarid).
DEJAVNOSTI	Planinstvo, turizem, rekreacija, smučanje, pašništvo na planinah, raba gozdov, proizvodnja električne energije iz voda, obrti in storitve.

ZANIMIVOSTI

1. Triglav (2.864 m) je najvišji vrh Slovenije in hkrati narodni simbol.
2. Bohinjsko je največje naravno jezero v Sloveniji in ledniškega nastanka.
3. Soča velja za eno najlepših alpskih rek zaradi svoje barve in čiste vode.

DELO PO POSTAJAH

1. Preberi opis alpskih pokrajin in na zemljevidu označi glavne alpske verige in doline.
2. Opazuj fotografije in napiši, katere naravne značilnosti prepoznaš ter kako vplivajo na življenje ljudi.
3. Primerjaj alpske pokrajine z drugo pokrajino v Sloveniji (npr. predalpsko ali dinarsko kraško).
4. Izberi eno alpsko dolino, poišči podatke o njej in pripravi kratek predstavitveni plakat.

MISLI ZELENO

Narava v alpskih pokrajinah je občutljiva. Gibaj se po označenih poteh, ne odmetavaj odpadkov in spoštuj rastline ter živali. Tako bomo alpski svet ohranili tudi za prihodnje generacije.

KLJUČNI POJMI

Julijske Alpe · *Karavanke* · *Kamniško-Savinjske Alpe* · *visokogorje* · *ledeniško jezero* · *hudournik* · *planina* · *višinski pasovi* · *pašništvo* · *turizem* · *hidroenergija* · *Triglav*

ALPSKE POKRAJINE

1. postaja: Zemljevid alpskih pokrajin

PLANINSKI OREL ORLI

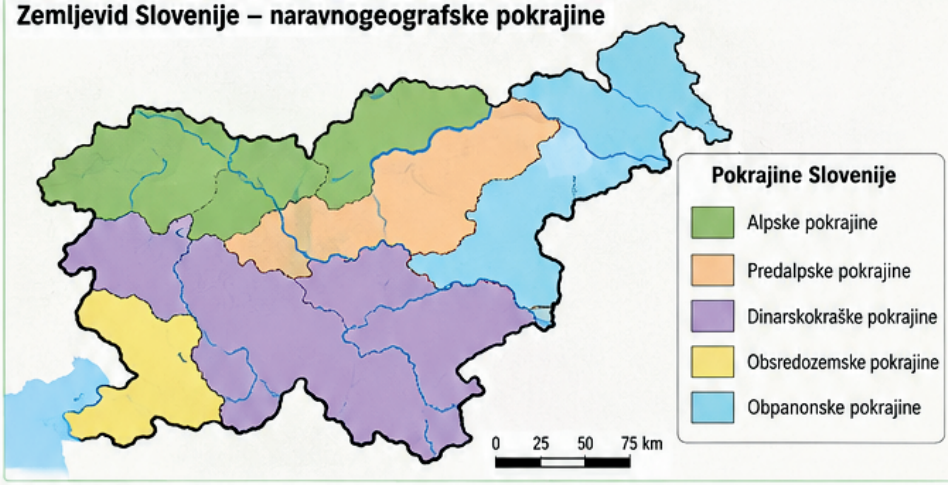
Alpske pokrajine so na severu Slovenije. Tu so najvišji vrhovi, globoke doline in čista voda.

GIBALNA NALOGA:
Naredi 10 počepov, kot da se vzpenjaš na gorski vrh.

NALOGA:

1. Na nemi karti pobarvaj alpske pokrajine.
2. S pomočjo zemljevida Slovenije vriši in označi najpomembnejše gorske skupine, reke, doline in mesta.
3. Uporabi različne barve in simbole za označevanje.

Zemljevid Slovenije – naravnogeografske pokrajine

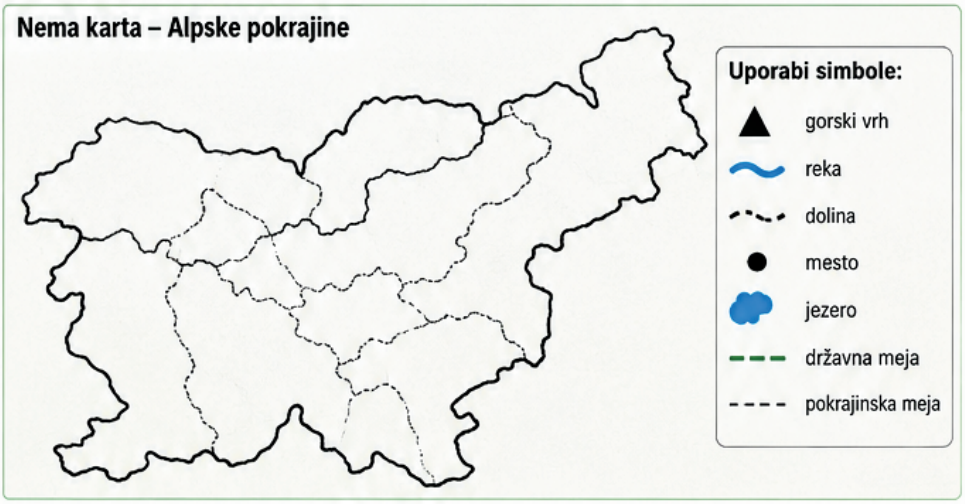

Jezero Bohinj.

Logarska dolina.

Nema karta – Alpske pokrajine

ODGOVORI:

1. Katere gorske skupine spadajo v alpske pokrajine? Naštej vsaj tri.

   _____

   _____

2. Katera je najvišja gora v Sloveniji in v kateri gorski skupini je?

   _____

   _____

3. Katera reka izvira v alpskih pokrajinah in kam se izteka?

   _____

   _____

4. Katere so značilnosti reliefa v alpskih pokrajinah?

   _____

   _____

   _____

ZNANJE V PRAKSI:

1. Poišči na zemljevidu in zapiši nadmorsko višino Triglava.

   _____

2. Označi na karti: Triglav, Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe, Savinjo, Savo Dolinko, Bohinjsko jezero, Bled, Kranj.
3. Zapiši, zakaj so alpske pokrajine pomembne za Slovenijo (turizem, voda, gozdovi ...).

   _____

   _____

IZZIV

Kako bi se lahko ohranila narava v alpskih pokrajinah tudi v prihodnosti? Zapiši vsaj tri predloge.

_____

_____

_____

Gore nas učijo potrpežljivosti. Vsak korak šteje.

MOJE UČENJE: Znam. Delno znam. Še vadim.

ALPSKE POKRAJINE

Potrebuješ:
zemljevid Slovenije, barvice, atlas, plastelin, list papirja.

1. postaja: Zemljevid alpskega sveta

GIBALNA NALOGA:
Naredi 10 planinskih korakov na mestu in z rokami pokaži, kako se vzpenjaš proti vrhu.

KRATEK ZAPIS:
Alpske pokrajine ležijo na severozahodu Slovenije. Sem spadajo Julijske Alpe, Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe. Najvišji vrh Slovenije je Triglav.

NALOGA:
- Na zemljevidu Slovenije pobarvaj alpsko območje.
- Vpiši Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe in Triglav.

VPRAŠANJA:
- Katera tri gorstva sodijo med alpske pokrajine?
- Kje leži Triglav?

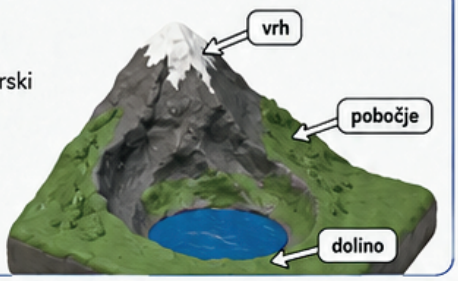
2. postaja: Oblikujmo gorski relief

GIBALNA NALOGA:
Naredi 5 kozorogovih skokov in obstani kot gorski vrh.

KRATEK ZAPIS:
Za alpske pokrajine so značilni visoki vrhovi, strma pobočja, globoke doline in ledeniške oblike. Med njimi so krnice, morene in doline v obliki črke U.

NALOGA:
- Iz plastelina oblikuj gorski vrh, dolino in krnico.
- Na modelu označi vrh, pobočje in dolino.

VPRAŠANJA:
- Zakšen relief je značilen za alpske pokrajine?
- Kako nastane dolina?

3. postaja: Voda iz gora

GIBALNA NALOGA:
Z rokami in telesom ponazori hitro gorsko reko, nato mirno jezero.

KRATEK ZAPIS:
V alpskih pokrajinah izvirajo številne reke in potoki. Značilne so hitre, čiste reke ter ledeniška jezera, na primer Bohinjsko in Blejsko jezero.

NALOGA:
- Razvrsti fotografije na reke, slapove in jezera.
- Nariši pot reke od izvira v gorah do doline.

reka

slap

jezero

VPRAŠANJA:
- Zakaj so alpske reke hitre?
- Naštej eno reko in eno jezero iz alpskega sveta.

NAMIG ZA UČENCE: Opazuj, raziskuj in sodeluj! Alpe so naš ponos in bogastvo – skrbimo zanje.

ALPSKE POKRAJINE

Potrebuješ: kartice z višinskimi pasovi, fotografije živali in rastlin, list papirja, barvice.

SNEŽINKA BELA

4. postaja: Podnebje in višinski pasovi

GIBALNA NALOGA:

Počepni kot da si v dolini, nato se dvigni visoko na prste kot da si na vrhu gore.

KRATEK ZAPIS:

Z višino se podnebje spreminja. Višje ko gremo, hladneje je, več je snega in rastlinstvo se spreminja po višinskih pasovih.

NALOGA:

- Razporedi kartice od doline do visokogorja.
- Ob vsako lego zapiši vreme in značilne rastline.

VPRAŠANJA:

- Kako se spreminja temperatura z višino?
- Zakaj je v gorah več snega?

PLANIKA BELKA

5. postaja: Rastline in živali alpskega sveta

GIBALNA NALOGA:

Pokaži kozoroga, svizca in planinskega orla.

KRATEK ZAPIS:

V alpskih pokrajinah uspevajo iglasti gozdovi, planinsko cvetje in ruševje. Tam živijo kozorog, gams, svizec in planinski orel.

NALOGA:

- Poveži živali in rastline z njihovim življenjskim prostorom.
- Izberi eno žival in eno rastlino ter zapiši, kako sta prilagojeni na življenje v gorah.

VPRAŠANJA:

- Katere živali živijo v alpskih pokrajinah?
- Kako so rastline prilagojene na mraz?

PASTIRČEK PLANINC

6. postaja: Življenje ljudi v Alpah

GIBALNA NALOGA:

Nadeni si namišljeni nahrbtnik in pokaži pot do planinske koče.

KRATEK ZAPIS:

Ljudje v alpskih pokrajinah živijo predvsem v dolinah. Pomembne dejavnosti so planšarstvo, turizem, gozdarstvo in zimski športi.

NALOGA:

- Sestavi mini plakat o življenju na planini ali o gorskem turizmu.
- Naštej tri dejavnosti ljudi v alpskih pokrajinah.

VPRAŠANJA:

- Zakaj so naselja večinoma v dolinah?
- Katere dejavnosti ljudi so značilne za alpski svet?

BONUS: Iz črk prvih treh postaj sestavi gorsko geslo: **ALPE.**

PREDALPSKE POKRAJINE

Relief
- hribovita in kraško-uravnana pokrajina med Alpami in nižavnim svetom
- prehod med visokogorjem in nižavjem
- *gričevja: Posavsko hribovje, Polhograjsko hribovje, Haloze*
- *doline in kotline: Ljubljanska kotlina, Celjska kotlina, Dravska dolina*
- *razgledi, doline rek in kraška polja*

Podnebje
- *zmerno celinsko podnebje z vplivi gora*
- *topla poletja, hladne zime*
- *padavine pretežno v pomladi in jeseni*
- *snežna odeja v višjih legah in kotlinah pozimi*
- *visoke temperature poleti v nižinah*

Rastlinstvo
- *prevladujejo mešani gozdovi: bukev, hrast, gaber, jelka, smreka*
- *na višjih legah tudi iglasti gozdovi*
- *v nižinah kmetijske površine*
- *sadovnjaki: jablane, hruške, češnje, slive*
- *travniki in pašniki na hribovjih*

PREDALPSKE POKRAJINE

Vode
- najpomembnejša reka je Sava s številnimi pritoki
- pomembne reke: Savinja, Drava, Krka, *Ljubljanica, Soča*
- številna kraška jezera: *Bled, Bohinj*
- bogate podzemne vode in izvirišča
- reke omogočajo promet, industrijo, namakanje in rekreacijo

Naselja
- *mesta: Ljubljana, Kranj, Celje, Novo mesto, Kamnik, Škofja Loka*
- *večja tržna in upravna središča*
- *naselja v kotlinah, ob rekah in prometnih poteh*
- *podeželska naselja in zaselki na hribovjih*
- *urejena komunalna in družbena infrastruktura*

Dejavnosti ljudi
- *kmetijstvo: poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo*
- *gospodarstvo: industrija, obrt, storitve*
- *turizem: gorski, kulturni, jezerski in podeželski turizem*
- *promet: cestni, železniški in rečni (promet po Savi in Dravi)*
- *varstvo narave in trajnostni razvoj*

KLJUČNI POJMI

hribovja | kotline | reke | jezera | mešani gozdovi | sadovnjaki | kmetijstvo | turizem | promet

NAMEN UČENJA
Razumem značilnosti Predalpskih pokrajin in znam pojasniti, kako narava in dejavnosti ljudi vplivajo na življenje tam.

KRITERIJI USPEŠNOSTI
- Prepoznam značilnosti reliefa, voda, podnebja, rastlinstva, naselij in dejavnosti ljudi.
- Naštejem primere rek, jezer, mest in dejavnosti ljudi.
- *Pojasnim povezave med naravo in življenjem ljudi.*

DOKAZI O UČENJU
- Odgovarjam na vprašanja in rešujem naloge.
- Izpolnim miselni vzorec.
- *Narišem ali opišem značilnosti Predalpskih pokrajin.*
- *Predstavim izbrano temo sošolcem.*

★ SAMOVREDNOTENJE
Kako dobro razumem temo?

ODLIČNO	DOBRO	POTREBUJEM POMOČ
Razumem in znam razložiti drugim.	Razumem večino, še vadim.	Še mi je težko, potrebujem pomoč.

DELO PO POSTAJAH – NAMIG

1. **Zemljevid:** *Označi Predalpske pokrajine na zemljevidu Slovenije in poimenuj večja mesta in reke.*
2. **Fotogalerija:** *Opiši fotografije in razloži, kaj prikazujejo.*
3. **Primerjava:** *Primerjaj Predalpske pokrajine z Alpskimi in Obpanonskimi pokrajinami.*

PREDALPSKE POKRAJINE

ZAPIS V ZVEZEK

Predalpske pokrajine ležijo med Alpami in nižjimi predeli Slovenije. Sestavljajo prehodno območje med gorečim svetom Alp in nižjim svetom nižin, kotlin in dolin. Pokrajine so razgibane in pestre; nastale so predvsem s prepletanjem rečnega delovanjia rek Save, Savinje, Soče, Sore, Krke in drugih vodotokov ter delovanjem človeka.

V predalpskih pokrajinah prevladujejo gričevja (Posavsko, Polhograjsko, Haloze, Škofjeloško hribovje, Kamniško-Savinjske Alpe – nižji predeli), dolinske kotline (npr. Ljubljanska, Celjska, Gorenjska, Tržiška) in širše rečne doline.

Ljudje so tu od nekdaj izkoriščali rodovitna tla, vodo, gozdove in bližino mest. Danes so te pokrajine pomembne za kmetijstvo, sadjarstvo, gozdarstvo, industrijo, turizem in bivanje.

Razgibana gričevja

Rečne doline in kotline

Mešani gozdovi

Sadovnjaki

Naselja v kotlinah

KAJ JE ZNAČILNO?

- prehod med Alpami in nižavjem
- razgibana gričevja in dolinske kotline
- pomembne reke (Sava, Savinja, Soča, Sora, Krka, Ljubljanica ...)
- rodovitna prst na dolinskih tleh
- mešani gozdovi, travniki in sadovnjaki
- razvita naselja in prometne povezave
- raznolike dejavnosti ljudi

ZNAČILNOST	PREDALPSKE POKRAJINE
Relief	Prevladujejo gričevja (Posavsko, Polhograjsko, Haloze, Škofjeloško hribovje). Pogoste so dolinske kotline (Ljubljanska, Celjska, Gorenjska, Tržiška) in rečne doline.
Vode	Glavna reke: Sava s pritoki, Savinja, Soča, Sora, Krka, Ljubljanica. Številni potoki, jezera (Bohinjsko, Blejsko, Cerkniško, Planšarsko ...).
Podnebje	Zmerno celinsko. V kotlinah hladnejša zima in več megle. Poleti prijetno toplo; več padavin kot v nižinah.
Rastlinstvo	Mešani gozdovi (bukev, hrast, jelka, smreka), travniki na pobočjih in v dolinah. V dolinah sadovnjaki (jablane, hruške, češnje, slive). Polja s koruzo, pšenico.
Naselja	Mesta (Ljubljana, Kranj, Celje, Novo mesto, Velenje, Kamnik ...) in trgi v kotlinah, v dolinah in na gričevjih. Dobro prometno povezana.
Dejavnosti	Kmetijstvo (poljedelstvo, sadjarstvo, živinoreja), gozdarstvo, turizem, industrija v mestih in ob rekah, storitvene dejavnosti.

ZANIMIVOSTI

1. Ljubljanska kotlina je ena največjih kotlin v Sloveniji.
2. Predalpska pokrajina ima veliko sadovnjakov – posebno znane so jabolka iz Posavja in Gorenjske.
3. Po reki Savi poteka pomembna prometna in gospodarska povezava skozi Slovenijo.

DELO PO POSTAJAH

1. Na zemljevidu označi predalpske pokrajine.
2. Poišči na zemljevidu reke in kotline.
3. Opiši eno predalpsko pokrajino po izbiri.
4. Primerjaj predalpsko in obpanonsko pokrajino – poišči podobnosti in razlike.

ALI VEŠ?

Beseda »predalpsko« pomeni, da leži pred Alpami. To območje je kot most med gorami in nižavjem – zato je zelo pestro in pomembno za življenje ljudi.

KLJUČNI POJMI

predalpsko | gričevje | kotlina | dolina | Sava | Savinja | sadovnjak | kmetijstvo

PREDALPSKE POKRAJINE

Potrebuješ: zemljevid Slovenije, atlas, plastelin, list papirja, barvice.

1. postaja: Zemljevid predalpskega sveta

SOVA KARTOGRAFKA ZELKA

GIBALNA NALOGA: Naredi 8 korakov po namišljeni poti od doline proti gričem.

KRATEK ZAPIS: Predalpske pokrajine ležijo med Alpami in nižjim svetom Slovenije. So prehod med gorami, gričevji, kotlinami in dolinami.

NALOGA:
- Na zemljevidu Slovenije pobarvaj predalpsko območje.
- Označi vsaj dve večji reki in eno kotlino.

VPRAŠANJA:
- Kje ležijo predalpske pokrajine?
- Kaj pomeni, da so prehodno območje?

2. postaja: Gričevja, doline in kotline

HRIBOVEC GRIČKO

GIBALNA NALOGA: Z rokami naredi valovito črto kot gričevje, nato se spusti v dolino.

KRATEK ZAPIS: V predalpskih pokrajinah prevladujejo gričevja, kotline in rečne doline. Pokrajina je razgibana, vendar ni tako visoka kot alpski svet.

NALOGA:
- Iz plastelina oblikuj gričevje, dolino in kotlino.
- Prilepi listke z napisi na pravi reliefni obliko.

VPRAŠANJA:
- Kaj je kotlina?
- Kako se predalpski relief razlikuje od alpskega?

3. postaja: Reke in doline

REČNA KAPLJA SAVKA

GIBALNA NALOGA: Steci po vijugasti črti kot reka Sava.

KRATEK ZAPIS: Predalpske pokrajine prečkajo številne reke, na primer Sava, Savinja, Krka, Soča in Ljubljanica. Ob rekah so nastale doline, prometne poti in naselja.

NALOGA:
- Na fotografijah prepoznaj reko, dolino in most oziroma prometno povezavo.
- Nariši rečno dolino in ob njej cesto ali naselje.

VPRAŠANJA:
- Zakaj so reke pomembne za življenje ljudi?
- Katere reke tečejo skozi predalpske pokrajine?

PREDALPSKE POKRAJINE

Potrebuješ:
fotografije naselij, kartice dejavnosti, list papirja, barvice, lepilo.

4. postaja: Sadovnjaki in polja

GIBALNA NALOGA:
Pretvarjaj se, da obiraš jabolka in se sklanjaš po plodove.

KRATEK ZAPIS:
Na rodovitnih tleh v dolinah in na gričevjih uspevajo sadovnjaki, travniki in polja. Predalpske pokrajine so primerne za kmetijstvo in sadjarstvo.

NALOGA:
1. Razvrsti fotografije na sadovnjak, travnik in polje.
2. Izberi eno rastlino ali pridelek in napiši, kje najbolje uspeva.

VPRAŠANJA:
- Zakaj so predalpske pokrajine primerne za sadjarstvo?
- Kaj raste na teh območjih?

5. postaja: Naselja v kotlinah

GIBALNA NALOGA:
Postavi hiške iz rok v krogu, nato pokaži cesto in most.

KRATEK ZAPIS:
Večja naselja v predalpskih pokrajinah so pogosto v kotlinah in ob rekah, kjer so prometne poti. Pomembna mesta so Ljubljana, Kranj, Celje in Novo mesto.

NALOGA:
1. Na skici označi reko, cesto in mesto v kotlini.
2. Primerjaj naselje v kotlini in naselje na griču.

VPRAŠANJA:
- Zakaj nastajajo naselja ob rekah?
- Katera mesta sodijo v predalpski svet?

6. postaja: Dejavnosti ljudi

GIBALNA NALOGA:
Pokaži tri dejavnosti: kmet, delavec v tovarni in turistični vodnik.

KRATEK ZAPIS:
Ljudje v predalpskih pokrajinah se ukvarjajo s kmetijstvom, sadjarstvom, gozdarstvom, industrijo, prometom, turizmom in storitvami.

NALOGA:
1. Poveži slike ljudi z dejavnostjo, ki jo opravljajo.
2. Nariši ali opiši poklic, ki je povezan s predalpskim svetom.

VPRAŠANJA:
- Katere dejavnosti ljudi so značilne za predalpske pokrajine?
- Kako je življenje ljudi povezano z naravnimi značilnostmi?

BONUS: Sestavi geslo: **MOST**

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE

kraška površina – škraplje

vhod v kraško jamo

kraško polje

gozdnat kraški svet

Relief

- značilen je kras.
- površje je razgibano in razpokano.
- kraški pojavi: škraplje, vrtače, uvale, polja, jame.
- pomembne jame: Postojnska jama, Škocjanske jame.
- višavja: Snežnik, Nanos, Javorniki.

Vode

- vode hitro ponikajo v podzemlje.
- površinske vode so redke.
- kraški pojavi: ponikalnice, požiralniki, vrtače, kraška polja.
- pomembni primeri: Postojnska jama, Škocjanske jame, Cerkniško jezero (kraško jezero).

Podnebje

- zmerno celinsko podnebje.
- mrzle zime, topla poletja.
- več padavin kot v nižinah.
- burja je pogosta.
- v kotlinah so megleni in hladni dnevi pogostejši.

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE

Naselja

- redkejša poseljenost in razložena naselja.
- hiše iz kamna, prilagojene burji in podnebju.
- pomembnejša naselja: Postojna, Ilirska Bistrica, Cerknica, Sežana, Pivka, Divača.

Rastlinstvo

- prevladujejo gozdovi (bukev, jelka, smreka, bor).
- kraški suhi travniki in grmičevje.
- na višini je značilna bukova gozdna cona.
- bogata travišča z redkimi vrstami.

Dejavnosti ljudi

- gozdarstvo – skrb za gozdove in les.
- živinoreja – drobnica in govedo na planotah.
- turizem – jame, pohodništvo, kolesarstvo, naravne znamenitosti.
- kmetijstvo – poljedelstvo in travništvo na kraških poljih.

KLJUČNI POJMI

kras | škraplje | vrtače | uvale | polja | jame | ponikalnice | požiralniki | Postojnska jama | Škocjanske jame | Cerkniško jezero

NAMEN UČENJA

Razumem značilnosti dinarskokraških pokrajin in znam našteti njihove reliefne, podnebne, hidrološke in biotske posebnosti ter dejavnosti ljudi.

KRITERIJI USPEŠNOSTI

- Razložim, kaj je kras in naštejem tipične kraške pojave.
- Poimenujem pomembne jame in kraško jezero.
- Opisujem podnebje in rastlinstvo.
- Naštejem značilna naselja in dejavnosti ljudi.

DOKAZI O UČENJU

- Odgovarjam na vprašanja. Izpolnim miselni vzorec.
- Ustno predstavim svojo pokrajino.
- Narišem skico kraškega polja.
- Rešim nalogo na zemljevidu in s fotografijami.

SAMOVREDNOTENJE

Kako dobro razumem temo?

ODLIČNO – Razumem in znam razložiti drugim.

DOBRO – Razumem večino, še vadim.

POTREBUJEM POMOČ – Še mi je težko, potrebujem pomoč.

DELO PO POSTAJAH – NAMIG

1. **Zemljevid:** *Poišči Dinarskokraško pokrajino na zemljevidu Slovenije in poimenuj kraške pojave.*
2. **Fotografije:** *Opiši vsako fotografijo (škraplje, jama, kraško polje, gozdno planoto).*
3. **Primerjava:** *Primerjaj Dinarskokraško pokrajino z Alpskimi ali Obsredozemskimi – v čem se razlikujeta?*

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE

ZAPIS V ZVEZEK

Dinarskokraške pokrajine obsegajo kraške planote in doline v jugozahodni Sloveniji. Zanje je značilen kras, kjer voda raztaplja apnenec in dolomit ter ustvarja številne oblike, kot so jame, škocjanske jame, ponori, vrtače, uvale, kamenela, suhe doline in kraška polja.

Najljubše kraške planote so Snežnik, Nanos, Javorniki, Hrušica, Trnovski gozd in Pišnica. Med pomembnejšimi polji so Cerkniško, Planinsko, Postojnsko in Pivško polje.

Podnebje je zmerno celinsko na višjih kraških planotah, v dolinah in ob obali pa zmerno submediteransko. Poleti je več sušnih obdobij, pozimi pa so pogoste burje.

Rastlinstvo je raznoliko: na kraških tleh uspevajo bukovi, jelenovi in mešani gozdovi, na suhih legah pa kraški gaber, črni gaber, črni bor, brinje in številne kraške rastline.

Poselitev je redkejša, naselja so nastala v kotlinah, ob izvirih in na robovih polj (npr. Postojna, Ilirska Bistrica, Sežana, Pivka, Divača, Cerknica).

Ljudje se ukvarjajo z gozdarstvom, živinorejo (predvsem rejo drobnice), kmetijstvom na poljih ter turizmom in varstvom kraške narave.

KAJ JE ZNAČILNO?

- kraške planote in polja
- kraške oblike (jame, ponori, vrtače, uvale, škraplje)
- podzemne vode in kraški izviri (npr. Krupe, Unice, Reka)
- Cerkniško jezero – presihajoče jezero v kraškem polju
- redkejša poselitev
- mešani in bukovi gozdovi, na suhih legah kraški gozdovi
- turizem in varovana narava (Škocjanske jame, Križna jama, Rakov Škocjan, Snežnik)

KRAŠKA PLANOTA (NANOS)

ŠKOCJANSKE JAME

KRAŠKO POLJE (PLANINSKO POLJE)

KRAŠKI GOZD

CERKNIŠKO JEZERO

RELIEF	Kraške planote: Snežnik, Nanos, Javorniki, Hrušica, Trnovski gozd, Pišnica. Kraška polja: Cerkniško, Planinsko, Postojnsko, Pivško polje. Pogoste kraške oblike: jame, ponori, vrtače, uvale, škraplje, doline brez površinskih tokov.
VODE	Voda hitro ponika v podzemlje in teče po kraških kanalih. Izviri: Krupa, Unica, Reka. Pomembna jezera: Cerkniško jezero (presihajoče). Kraška polja ob deževju poplavljajo, poleti se izsušijo.
PODNEBJE	Zmerno celinsko na višjih planotah (hladne zime, topla poletja). Submediteransko v dolinah ob obali (mile zime, sušna poletja). Pogoste burje in poletna sušna obdobja.
RASTLINSTVO	Bukovi in mešani gozdovi (bukev, jelka, smreka). Na suhih kraških tleh kraški gaber, črni gaber, črni bor, brinje. Na travnikih uspevajo številne kraške rože (narcise, kukavice, perzijski ciklamen).
NASELJA	Redkejša poselitev. Naselja nastanejo v kotlinah, ob izvirih ali na robovih polj. Pomembnejša mesta in kraji: Postojna, Ilirska Bistrica, Sežana, Pivka, Divača, Cerknica.
DEJAVNOSTI	Gozdarstvo, rejo drobnice (ovce, koze), kmetijstvo na poljih (žita, travinje, krompir). Turizem: Škocjanske jame, Postojnska jama, Snežnik, Rakov Škocjan, Križna jama. Varstvo narave in trajnostni razvoj.

ZANIMIVOSTI

- Škocjanske jame so na UNESCO-seznamu svetovne dediščine.
- Cerkniško jezero je največje presihajoče jezero v Evropi.
- Kraški svet je dom redkim živalskim vrstam, kot sta proteus in veliki podkovnjak.

DELO PO POSTAJAH

1. Poišči in označi dinarskokraške pokrajine na zemljevidu Slovenije.
2. Opiši kraško obliko (npr. jamo, vrtačo ali ponor) in nariši skico.
3. Razloži, zakaj Cerkniško jezero presiha in se spet napolni.
4. Razmisli: katere dejavnosti so pomembne za ljudi v tej pokrajini? Utemelji svoj odgovor.

KLJUČNI POJMI

kras | planota | polje | jama | ponor | vrtača | izvir | Cerkniško jezero | podzemne vode | turizem

OBPANONSKE POKRAJINE

Relief

- pretežno ravnine in doline
- ravninski svet: Mursko polje, Dravsko polje, Ptujsko polje
- gričevja: Slovenske gorice, Haloze, Goričko, Lendavske gorice
- rahlo valovita pokrajina z blagimi nakloni
- nadmorska višina večinoma pod 400 m

Vode

- površinske vode:
  - reki: Mura, Drava
  - pritoki: Ledava, Pesnica, Ščavnica, Velika Krka, Šoštanjka
- rečne doline in poplavne ravnice
- melioracijski in namakalni sistemi
- ribniki in akumulacijska jezera

Podnebje

- celinsko podnebje
- vroča poletja
- hladne zime z meglo in slano
- padavine enakomerno razporejene čez leto
- pogoste pomladne in jesenske megle

OBPANONSKE POKRAJINE

Naselja

- naselja ob rekah, na ravninah in križiščih prometnih poti
- večja mesta: Maribor, Murska Sobota, Ptuj, Lendava
- trška naselja: Ormož, Lenart, Gornja Radgona, Ljutomer
- številne vasi in zaselki
- dobro razvita prometna mreža

Rastlinstvo

- gozdovi (hrast, gaber, bukev, robinija)
- listnati in mešani gozdovi
- travniki in pašniki
- poljščine: pšenica, koruza, ječmen, sladkorna pesa, oljna ogrščica
- vinska trta – vinogradi
- sadovnjaki (jabolka, hruške, češnje, slive, marelice)

Dejavnosti ljudi

- poljedelstvo (žita, koruza, oljna ogrščica, sladkorna pesa, zelenjadnice)
- vinarstvo – pridelava kakovostnih vin (npr. laški rizling, šipon, rumeni muškat)
- sadjarstvo – pridelava sadja
- živinoreja – govedoreja, prašičereja, perutninarstvo
- gozdarstvo in lesna industrija
- turizem – zdraviliški (Radenci, Moravske Toplice, Lendava), kmečki turizem, kolesarski in pohodniški turizem

KLJUČNI POJMI

ravnine · *gričevja* · *Mura* · *Drava* · *pritoki* · *njive* · *vinogradi* · *sadovnjaki* · *poljedelstvo* · *vinarstvo* · *sadjarstvo* · *Maribor* · *Murska Sobota* · *Ptuj* · *Lendava* · *zdraviliški turizem*

NAMEN UČENJA

Razumem značilnosti obpanonskih pokrajin in znam na zemljevidu Slovenije pokazati obpanonsko območje. Povežem naravo, naselja in dejavnosti ljudi.

KRITERIJI USPEŠNOSTI

Naštejem reliefne oblike in pomembne vode.

- Opišem podnebne značilnosti.
- Poimenujem večja mesta in kraje v obpanonskih pokrajinah.
- Naštejem rastline in dejavnosti ljudi, značilne za te pokrajine.

DOKAZI O UČENJU

Odgovarjam na vprašanja.

- Izpolnim miselni vzorec.
- Označim obpanonske pokrajine na zemljevidu Slovenije.
- Pripravim plakat ali predstavitev o izbrani obpanonski pokrajini.

SAMOVREDNOTENJE

Kako dobro razumem temo?

ODLIČNO	DOBRO	POTREBUJEM POMOČ
Razumem snov zelo dobro in samostojno pomagam drugim.	Razumem vsebino, še vadim in utrjujem.	Še mi je težko, potrebujem pomoč.

DELO PO POSTAJAH – NAMIG

1. **Zemljevid:** *Poišči obpanonske pokrajine na zemljevidu Slovenije in označi glavna mesta in reke.*
2. **Fotografije:** *Opiši, katera dejavnost ljudi je prikazana na vsaki fotografiji zgoraj.*
3. **Primera:** *Navedi primere vin, ki jih pridelujemo v obpanonskih pokrajinah.*

7/10

OBPANONSKE POKRAJINE

ZAPIS V ZVEZEK

Obpanonske pokrajine ležijo na severovzhodu in vzhodu Slovenije.
Prevladujejo ravnine, nižavska gričevja in rečne doline.
Pomembne reke so Mura, Drava in njuni pritoki.
Podnebje je celinsko: poletja so topla, pozimi je hladno.
Rodovitna tla omogočajo kmetijstvo, predvsem poljedelstvo, vinogradništvo in sadjarstvo.
Naselja se razvijajo ob rekah, na ravninah in v gorskih pokrajinah.
Pomembne dejavnosti ljudi so kmetijstvo, vinogradništvo, pridelava hrane, turizem in zdraviliški turizem.

KAJ JE ZNAČILNO?

- Prevladujejo **ravnine**, kotline in nižavska gričevja.
- Glavne **reke** so **Mura** in **Drava** ter številni pritoki.
- **Celinsko podnebje**: vroča poletja, hladne zime, več padavin v poletnem delu leta.
- Zelo **rodovitna tla**, primerna za poljedelstvo, sadjarstvo in vinogradništvo.
- Tradicionalna panoga je **vinogradništvo** – vinske **kleti**, turistične ceste in trgatev.
- Pomembna so tudi sadjarska območja (jabolka, hruške, češnje, slive).
- Naselja so razmeroma redko poseljena, večja mesta so Maribor, Murska Sobota, Ptuj, Ormož in Lendava.
- Razvijajo se **turizem, podeželski turizem** in zdraviliški turizem (Moravske Toplice, Radenci).

ZNAČILNOST	OPIS
RELIEF	Prevladujejo ravnine (Murska ravan, Dravska ravan, Ptujsko polje) in nižavska gričevja (Goričko, Slovenske gorice). Reke tečejo po širokih dolinah, ki so pogosto poplavne.
VODE	Glavni reki sta Mura in Drava. Pomembni pritoki so Ledava, Pesnica, Ščavnica, Pesnica, Sotla, Savinja. Ob rekah so poplavne ravnice, mrtvice, ribniki in gramoznice.
PODNEBJE	Celinsko podnebje: poletja so topla in včasih vroča, zime hladne z meglo. Padavin je srednje veliko, največ jih pade poleti.
RASTLINSTVO	Naravno rastlinstvo so listnati gozdovi (hrast, gaber, bukev) na gričevjih. Na rodovitnih tleh uspevajo poljščine, vinska trta in sadno drevje.
NASELJA	Naselja so razpršena po ravninah in ob rekah. Večja mesta: Maribor, Murska Sobota, Ptuj, Ormož, Lendava. Vasi so pogosto ob cestah ali na rahlo dvignjenih legah nad poplavnimi ravnicami.
DEJAVNOSTI	Kmetijstvo (poljedelstvo, živinoreja), vinogradništvo, sadjarstvo. Pridelava hrane in pijače (vino, sokovi, olja, mesni izdelki). Turizem, podeželski turizem in zdraviliški turizem (Moravske Toplice, Radenci, Rogaška Slatina).

ZANIMIVOSTI

1. V Obpanonskih pokrajinah raste največ vinogradov v Sloveniji.
2. Murska ravan je najnižji del Slovenije.
3. V Moravskih Toplicah so znani vrelci termalne vode, ki privabljajo obiskovalce vse leto.

DELO PO POSTAJAH

1. Na zemljevidu označi in pobarvaj Obpanonske pokrajine.
2. Poišči glavne reke in večja mesta ter jih vriši na priložen zemljevid Slovenije.
3. Izberi fotografijo in napiši, katero dejavnost prikazuje.
4. Razmisli: kako reka vpliva na življenje ljudi v tej pokrajini?

KLJUČNI POJMI

ravnine | gričevja | celinsko podnebje | Mura | Drava | reke | poljedelstvo | vinogradništvo | sadjarstvo | turizem

OBPANONSKE POKRAJINE

Potrebuješ:
zemljevid Slovenije, atlas, plastelin, barvice, fotografije pokrajine.

1. postaja: Zemljevid ravnin in gričevij

KORUZNI ŠKRAT ZRNKO

GIBALNA NALOGA:
Naredi 8 dolgih korakov po ravnini in 4 majhne korake navzgor po griču.

KRATEK ZAPIS:
Obpanonske pokrajine ležijo na severovzhodu in vzhodu Slovenije. Značilne so ravnine, rečne doline in nižavska gričevja.

NALOGA:
- Na zemljevidu Slovenije pobarvaj obpanonsko območje.
- Označi reki Muro in Dravo ter eno gričevje.

VPRAŠANJA:
- Kje ležijo obpanonske pokrajine?
- Katere reliefne oblike so zanje značilne?

2. postaja: Oblikujmo ravnino in gričevje

RAVNINSKI ZAJČEK POLJKO

GIBALNA NALOGA:
Najprej stoj čisto mirno kot ravnina, nato z rokami naredi mehke valove kot gričevje.

KRATEK ZAPIS:
V obpanonskih pokrajinah prevladuje ravninski svet, med njim pa se dvigajo nizka gričevja, kot so Slovenske gorice, Haloze in Goričko.

NALOGA:
- Iz plastelina oblikuj ravnino, gričevje in rečno dolino.
- Na modelu označi, kje bi bilo polje in kje vinograd.

VPRAŠANJA:
- Kako se razlikujeta ravnina in gričevje?
- Zakaj je ta relief primeren za kmetijstvo?

3. postaja: Mura, Drava in poplavne ravnice

REČNA VILA MURKA

GIBALNA NALOGA:
Steci počasi po prostoru kot široka reka in razširi roke kot poplavna ravnica.

KRATEK ZAPIS:
Po obpanonskih pokrajinah tečeta veliki reki Mura in Drava. Ob rekah so nastale rodovitne poplavne ravnice, ribniki in mrtvice.

NALOGA:
- Na sliki ali skici pokaži reko, breg in poplavno ravnico.
- Pojasni, zakaj so reke pomembne za polja in naselja.

VPRAŠANJA:
- Kateri dve veliki reki tečeta po obpanonskem svetu?
- Kaj je poplavna ravnica?

NAMIG: Uporabi zemljevid in fotografije pokrajine, da bodo tvoje naloge čim bolj natančne.

OBPANONSKE POKRAJINE

Potrebuješ:
kartice s pridelki, fotografije toplic, list papirja, barvice, lepilo.

VINOGRADNI PALČEK ŠIPON

4. postaja: Vinogradi, sadovnjaki in polja

GIBALNA NALOGA:
Pretvarjaj se, da obdelujejo polje, jeseniš, vinogradništvo in sadjarstvo. Značilni pridelki so žita, koruza, vinska trta in sadje.

NALOGA:
1. Razvrsti slike na poljedelstvo, vinogradništvo in sadjarstvo.
2. Naštej tri pridelke iz obpanonskih pokrajin.

VPRAŠANJA:
- Zakaj so tla v tej pokrajini rodovitna?
- Kaj pridelujejo ljudje?

TOPLA KAPLJA TERMINKA

5. postaja: Toplice in termalna voda

GIBALNA NALOGA:
V obpanonskih pokrajinah so številne toplice in termalni izviri. Zdraviliški turizem je pomembna dejavnost, na primer v Moravskih Toplicah, Radencih in Rogaški Slatini.

NALOGA:
1. Na zemljevidu ali fotografijah prepoznaj zdraviliški kraj.
2. Sestavi kratko reklamo za obisk toplic.

VPRAŠANJA:
- Kaj je termalna voda?
- Zakaj so toplice pomembne za turizem?

MESTNA ČEBELICA MARIBORKA

6. postaja: Naselja in dejavnosti ljudi

GIBALNA NALOGA:
Naselja ležijo ob rekah, na ravninah in ob pomembnih prometnih poteh. Večja mesta so Maribor, Murska Sobota, Ptuj, Ormož in Lendava.

NALOGA:
1. Poveži mesto z njegovo značilnostjo ali dejavnostjo.
2. Nariši naselje ob reki in zapiši, kaj tam delajo ljudje.

VPRAŠANJA:
- Katera mesta sodijo v obpanonske pokrajine?
- Katere dejavnosti ljudi so značilne za ta svet?

BONUS GESLO: Ž I T O

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE

Relief
- *kraška in flišna pokrajina z dinarskim značajem*
- *Brkini in slovenska Istra*
- *kraška planota, vrtače, jame, škraplje, podzemne vode*
- *obala z zalivi in rtovi (npr. Debeli rtič, Savudrija, Seča)*

Vode
- *Jadransko morje*
- *reke: Rižana, Dragonja*
- *številni manjši potoki in izviri*
- *kraški izviroi in ponikanje (npr. izviri Rižane)*
- *soline – Sečoveljske soline*

Podnebje
- *submediteransko / mediteransko podnebje*
- *mile zime in topla, suha poletja*
- *malo padavin, največ jeseni in spomladi*
- *burja in maestral vplivata na vreme na obali*

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE

Naselja
- *naselja večinoma ob obali (Koper, Izola, Piran)*
- *obalna mesta s pristaniščem, ozkimi ulicami in starim jedrom*
- *naselja v zaledju (npr, Korte, Smarje, Marezige, Seča, Padna)*
- *razpršena poselitev na podeželju*

Rastlinstvo
- *značilna sredozemska rastja*
- *oljka – oljčni nasadi*
- *vinska trta – vinogradi na terasah*
- *cipresa, pinija, lovor*
- *hrast črnika, gaber, makija in garig (nizko grmičevje)*
- *mediteranske začimbnice: rožmarin, žajbelj, timijan*

Obsredozemske pokrajine v Sloveniji

Dejavnosti ljudi
- *turizem – obala in kulturna dediščina*
- *pomorstvo in pristaniške dejavnosti*
- *ribištvo in marikultura*
- *oljkarstvo – pridelava oljčnega olja*
- *vinogradništvo in vinarstvo*
- *solinarstvo (Sečoveljske soline)*
- *sadjarstvo (fige, mandlji, češnje)*
- *promet in trgovina*

KLJUČNI POJMI

Jadransko morje · *Rižana* · *Dragonja* · *Brkini* · *slovenska Istra* · *oljka* · *vinska trta* · *soline* · *pristanišče* · *ribištvo* · *turizem* · *oljkarstvo* · *vinogradništvo*

NAMEN UČENJA

Razumem značilnosti obsredozemskih pokrajin in znam pojasniti, kako naravne danosti vplivajo na življenje in delo ljudi.

KRITERIJI USPEŠNOSTI
- *Prepoznam obsredozemske pokrajine na zemljevidu Slovenije.*
- *Opišem relief, podnebje, vode, rastlinstvo in naselja.*
- *Povežem naravne značilnosti z dejavnostmi ljudi.*
- *Naštejem primere naselij in dejavnosti v teh pokrajinah.*

DOKAZI O UČENJU
- *Odgovarjam na vprašanja.*
- *Izpolnim miselni vzorec.*
- *Pripravim plakat ali predstavitev.*
- *Rešim naloge na zemljevidu in s fotografijami.*

SAMOVREDNOTENJE

Kako dobro razumem temo?

ODLIČNO	DOBRO	POTREBUJEM POMOČ
Razumem in znam razložiti drugim.	Razumem večino, še vadim.	Še mi je težko, potrebujem pomoč.

DELO PO POSTAJAH – NAMIG

1. **Jemljevid:** *Poišči obsredozemske pokrajine na zemljevidu Slovenije in označi obalo, reki Rižano in Dragonjo.*
2. **Fotografije:** *Opiši, katero dejavnost ali naravno značilnost prikazuje vsaka fotografija.*
3. **Miselni vzorec:** *Dopolni vse veje mind mape s svojimi primeri in razlago.*

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE

ZAPIS V ZVEZEK

Obsredozemske pokrajine ležijo na jugozahodu Slovenije ob Jadranskem morju. Vključujejo kraški svet, obalo z zalivi in kraška polja.

Prevladujeta kraški, delno tudi flišni relief. Pogoste so vrtače, jame, škrape, doline in kraški robovi. Pomembne vode so Jadransko morje, Reka, Rižana in Dragonja.

Podnebje je sredozemsko: mile zime, vroča in suha poletja, veliko sončnih dni in burja, ki pozimi piha z JZ proti SV.

Rastlinstvo je značilno sredozemsko: oljke, ciprese, bor, pinija, lovor, makija in garig. Na terasah uspeva vinska trta in oljke.

Naselja so stara mesteca in obalna mesta (Piran, Koper, Izola), naselja na kraškem robu (Sežana) in v dolinah rek (Korte, Smarje).

Dejavnosti ljudi so turizem, ribištvo, solinarstvo, vinogradništvo, oljkarstvo, pridelava zelenjave in jagodičja ter trgovina in promet.

KAJ JE ZNAČILNO?

- *leži ob Jadranskem morju*
- *prevladuje kraški relief, veliko kraških oblik in podzemnih voda*
- *sredozemsko podnebje: mile zime, vroča in suha poletja*
- *oljčniki (oljke), vinska trta, pinija, cipresa, makija in garig*
- *obalna mesta in pristanišča*
- *turizem, ribištvo, solinarstvo, vinogradništvo, oljkarstvo*

Piran – staro mestno jedro

Luka Koper

Oljčnik

Vinogradi na terasah

Sečoveljske soline

ZNAČILNOST	KAJ JE ZNAČILNO?	PRIMERI
Relief	Kraški in delno flišni relief. Pogoste kraške oblike.	vrtače, jame (Postojnska jama, Škocjanske jame), škraplje, kraški rob, doline (Dolina Dragonje, Glinščica)
Vode	Obalna in kraška območja imajo malo površinskih voda, pomembne so reke in morje.	Jadransko morje, reka Rižana, reka Dragonja, pritoki (Badaševica, Reka), izvirro rižanske doline, Sečoveljske soline
Podnebje	Sredozemsko podnebje z blagimi zimami, vročimi in suhimi poletji ter veliko sonca. Pogosta burja.	topla poletja, mile zime, burja, malo padavin poleti
Rastlinstvo	Značilno sredozemsko rastlinstvo, prilagojeno sušnim razmeram in burji.	oljka, vinska trta, bor, pinija, cipresa, lovor, makija (nizko grmičevje), garig (nizko grmičevje)
Naselja	Stara mestna jedra na obali, kraška naselja na robu planot in ob rekah, v dolinah in na gričih.	Piran, Koper, Izola, Portorož, Sežana, Korte, Smarje, Bertoki, pobratene vasi na gričih
Dejavnosti	Dejavnosti se navezujejo na morje, rodovitne doline, sončne lege in kraški svet.	turizem, ribištvo, solinarstvo, vinogradništvo, oljkarstvo, pridelava zelenjave in jagodičja, trgovina, promet, obrt in storitve

ZANIMIVOSTI

1. *Soline v Sečovljah so ene redkih ohranjenih solin v Sredozemlju.*
2. *Burja je zelo močan severovzhodni veter, ki pozimi močno ohladi obalo in kraško zaledje.*
3. *Slovenske oljke so posebnost – uspevajo tik ob meji svojega severnega območja.*

DELO PO POSTAJAH

1. **Postaja Relief:** *Poišči kraške oblike na karti in jih pojasni.*
2. **Postaja Vode:** *Sestavi miselni vzorec o vodah obsredozemskih pokrajin.*
3. **Postaja Rastlinstvo in dejavnosti:** *Ugotovi, kako podnebje vpliva na rastlinstvo in dejavnosti ljudi.*
4. **Postaja Naselja:** *Izberi eno obalno mesto in ga predstavi (lege, pomen, zanimivosti).*

KLJUČNI POJMI

Jadransko morje | Kras | vrtača | burja | oljke | vinska trta | soline | makija | garig | turizem

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE

Potrebuješ: zemljevid Slovenije, atlas, *mivka ali plastelin, barvice, fotografije obale.*

1. postaja: Zemljevid obale in zaledja

MORSKA SOVA ADRIJA

GIBALNA NALOGA:

Naredi 8 valovitih gibov z rokami kot morski valovi.

KRATEK ZAPIS:

Obsredozemske pokrajine ležijo na jugozahodu Slovenije ob Jadranskem morju. Sem sodijo obala, slovenska Istra in kraško zaledje.

NALOGA:

- *Na zemljevidu Slovenije pobarvaj obsredozemsko območje.*
- *Označi Jadransko morje, Koper, Izolo in Piran.*

VPRAŠANJA:

- *Kje ležijo obsredozemske pokrajine?*

  .....

- *Katera mesta ležijo ob obali?*

  .....

2. postaja: Zalivi, rti in obala

OBALNI RAK KRAPEC

GIBALNA NALOGA:

S telesom pokaži rt, zaliv in ravno obalo.

KRATEK ZAPIS:

Obala je členjena z zalivi, rti in pristanišči.
Ob morju so nastala pomembna obalna mesta in turistični kraji.

NALOGA:

- *Iz plastelina ali v mivki oblikuj obalo z zalivom in rtom.*
- *Na modelu označi morje, obalo, zaliv in rt.*

VPRAŠANJA:

- *Kaj je zaliv?*

  .....

- *Kaj je rt?*

  .....

3. postaja: Oljke, trta in sredozemsko rastlinstvo

OLJČNA VILA OLIVIJA

GIBALNA NALOGA:

Pretvarjaj se, da obiraš oljke in režeš grozdje.

KRATEK ZAPIS:

V obsredozemskih pokrajinah uspevajo oljke, vinska trta, ciprese, lovor in druga sredozemska rastja. Veliko nasadov je na terasah.

NALOGA:

- *Razvrsti slike na oljčnik, vinograd in sredozemsko grmičevje.*
- *Napiši, zakaj te rastline dobro uspevajo ob morju.*

VPRAŠANJA:

- *Katere rastline so značilne za obsredozemske pokrajine?*

  .....

- *Zakaj uporabljajo terase?*

  .....

Opazuj, raziskuj, ustvarjaj in uživaj v pokrajinah ob našem morju!

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE

Potrebuješ: fotografije solin in pristanišča, list papirja, barvice, kartice dejavnosti.

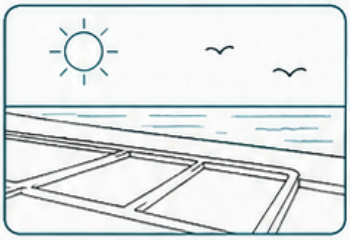

4. postaja: Soline in morje

GIBALNA NALOGA:
Z rokami nariši sonce, veter in morski val.

KRATEK ZAPIS:
Na obali so nastale soline, kjer s pomočjo sonca, vetra in morske vode pridobivajo sol. Morje je pomembno tudi za promet, turizem in življenje ob obali.

NALOGA:
- Na skici označi bazene solin, morje in nasip.
- Razloži, kako nastane sol.

VPRAŠANJA:
- Kaj so soline?
- Zakaj je morje pomembno za ljudi?

5. postaja: Burja in sredozemsko podnebje

GIBALNA NALOGA:
Močno zapihaj in z rokami pokaži smer vetra.

KRATEK ZAPIS:
Obsredozemske pokrajine imajo mile zime, topla in suha poletja ter veliko sončnih dni. Na vreme pomembno vpliva burja.

NALOGA:
- Primerjaj vreme poleti in pozimi.
- Nariši simbol za burjo, sonce in sušo.

VPRAŠANJA:
- Kakšno podnebje je značilno za obsredozemski svet?
- Kako burja vpliva na življenje ljudi?

6. postaja: Luka, turizem in ribištvo

GIBALNA NALOGA:
Pokaži ribiča, ladjo in turističnega vodnika.

KRATEK ZAPIS:
Ljudje ob obali se ukvarjajo s turizmom, ribištvom, pomorstvom, trgovino, pristaniškimi dejavnostmi, vinogradništvom in oljkarstvom. Pomembna je tudi Luka Koper.

NALOGA:
- Poveži dejavnost s pravo fotografijo ali krajem.
- Sestavi razglednico iz obalnega mesta in zapiši, kaj tam počnejo ljudje.

VPRAŠANJA:
- Katere dejavnosti ljudi so značilne za obsredozemske pokrajine?
- Zakaj je Luka Koper pomembna?

BONUS GESLO: MORJE

ALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

1. postaja: Zemljevid alpskega sveta

Planinski orel Višar

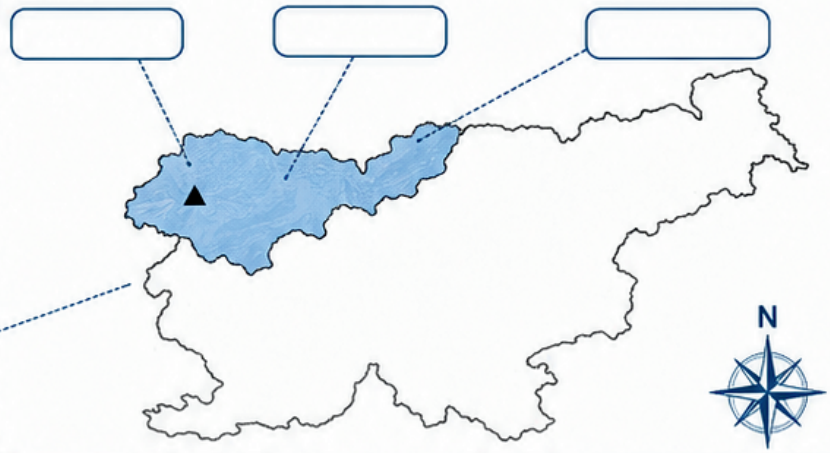
Ime in priimek: _____

1) KRATEK OPOMNIK

- Alpske pokrajine ležijo v severozahodnem delu Slovenije.
- Vključujejo Julijske Alpe, Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe.
- Najvišji vrh Alp v Sloveniji je Triglav.

2) NALOGA 1 – OPAZUJEM ZEMLJEVID

Pobarvaj alpsko območje.
Vpiši: Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe, Triglav.

3) NALOGA 2 – DOPOLNI POVEDI

1. Alpske pokrajine v Sloveniji ležijo v _____ delu države.
2. Tri glavne alpske gorske skupine so _____, _____ in _____.
3. Najvišji vrh Alp v Sloveniji je _____.
4. Triglav meri _____ metrov.

4) NALOGA 3 – RAZVRSTI POJME

Poveži pojme z ustrezno kategorijo.

Triglav | Julijske Alpe | Karavanke | Kamniško-Savinjske Alpe | severozahod

GORSKE SKUPINE (alpske verige)	NAJVIŠJI VRH	LEGA V SLOVENIJI

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Kje ležijo alpske pokrajine?

_____

_____

2. Katere tri gorske skupine jih sestavljajo?

_____

_____

6) REFLEKSIJA

Označi, kako dobro tja.

- ☐ Znam poiskati alpsko območje na zemljevidu.
- ☐ Znam našteti tri alpske skupine.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

ALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

2. postaja: Oblikujmo gorski relief

Kozorog Skokec

Ime in priimek: _____

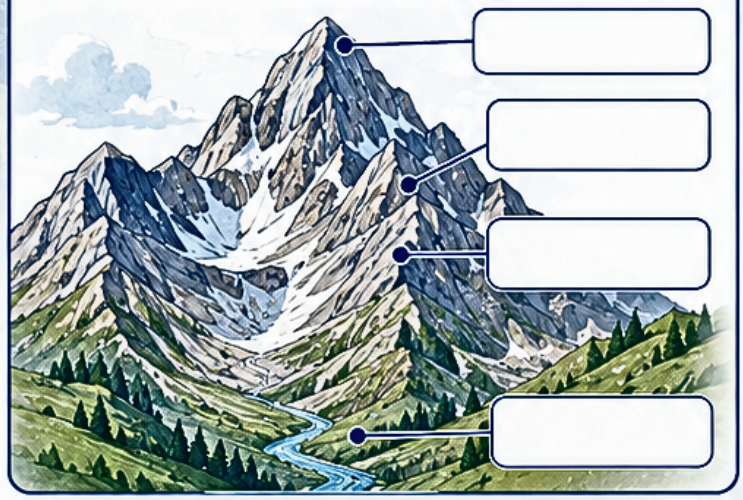
1) Kratek opomnik

Alpski relief je zelo razgiban.
Najdemo visoke vrhove, strma pobočja in globoke doline.
Ledeniki so oblikovali značilne oblike, kot so krnice, morene in U-oblike dolin.
Razumevanje reliefa nam pomaga raziskovati in varovati gorske pokrajine.

2) Naloga 1 – Označi relief

Oglej si sliko in označi: **vrh, pobočje, dolina, krnica.**

3) Naloga 2 – Poveži pojem in razlago

Poveži pojem z ustrezno razlago.

vrh	Najvišji del gore (tudi planote).
pobočje	Poševni del gore med vrhom in dolino.
dolina	Udobljen, kotličast del med gorskimi stenami, nastal z delovanjem ledenika.
krnica	Podolgovata, nižja površina med gorami, po kateri teče reka ali potok.

4) Naloga 3 – Nariši in opiši

Nariši preprosto alpsko pokrajino z gorami.

Na risbi označi vsaj:
vrh, pobočje, dolina.

_____
_____
_____

5) Naloga 4 – Kratek odgovor

Zakaj so alpske pokrajine razgibane?

_____
_____
_____

Kako ledeniki oblikujejo relief?

_____
_____
_____

6) · refleksija

Obkroži ali označi, kako dobro ti je uspelo.

- ☐ Prepoznam vrh, pobočje in dolino.
- ☐ Znam razložiti, kaj je krnica.
- ☐ Moja risba je natančna.
- ☐ Potrebujem še dodatno vajo.

ALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

3. postaja: Voda iz gora

Ime in priimek: _____

1) KRATEK OPOMNIK

V alpskih pokrajinah se na mnogih mestih rojevajo reke in potoki.
Alpske reke so hitre in čiste, ker tečejo po strmih pobočjih in preko kamnov.
Alpski svet krasijo tudi slapovi in jezera, kot sta Bohinjsko in Blejsko jezero.

2) NALOGA 1 – RAZVRSTI SLIKE

Oglej si slike in pod vsako napiši pravilno besedo: reka, slap, jezero.

3) NALOGA 2 – POT VODE

Oštevilči slike od 1 do 4 tako, da pokažejo pot vode iz gora do doline.

Uporabi besede: izvir – potok – reka – jezero / dolina

4) NALOGA 3 – DOPOLNI POVEDI

Dopolni povedi z ustreznimi besedami.

1. Alpske reke so _____, ker tečejo po strmi podlagi.
2. Voda lahko z višine pada čez pečine in nastane _____.
3. V gorah in dolinah se nabere veliko vode v _____.
4. Bohinjsko jezero in Blejsko jezero sta znani _____ jezeri.

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Zakaj so alpske reke hitre?

_____

_____

_____

2. Naštej eno alpsko reko in eno alpsko jezero.

Reka: _____

Jezero: _____

6) IZZIV

Nariši pot kapljice vode od izvira do doline.

7) REFLEKSIJA

Obkljukaj, kar najbolje opisuje tvoje znanje po današnjem delu.

- ☐ Prepoznam reko, slap in jezero.
- ☐ Znam opisati pot vode.
- ☐ Znam navesti primer reke in jezera.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

BONUS GESLO: VODA

ALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

4. postaja: Podnebje in višinski pasovi

Potrebuješ: svinčnik, barvice, radirko, ravnilo, list papirja.

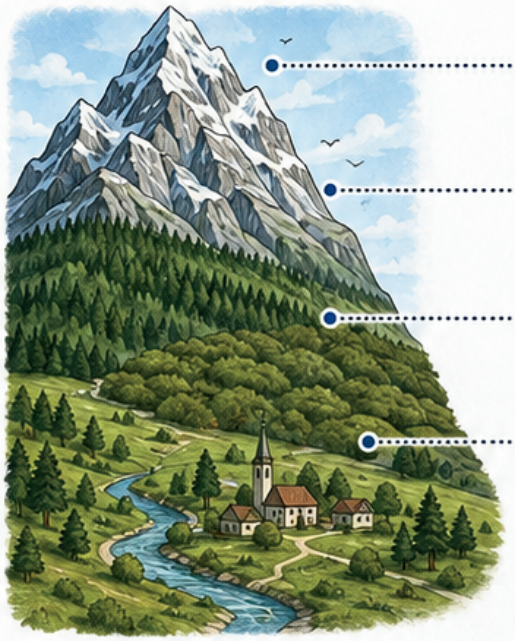
Ime in priimek: .....

1. KRATEK OPOMNIK

- Z višino postaja hladneje.
- Z višino je več snega in daljša je snežna odeja.
- Rastline se z višino spreminjajo in ustvarjajo višinske pasove.
- Višinski pasovi vplivajo na življenje ljudi in živali.

2. NALOGA 1 – RAZPOREDI VIŠINSKE PASOVE

Označi ali napiši imena višinskih pasov na sliki – od doline do visokogorja.

dolina | gozdni pas | pas ruševja | visokogorje

3. NALOGA 2 – POVEŽI

Poveži višinski pas z njegovimi značilnostmi.

dolina	toplje
gozdni pas	iglasti gozd
pas ruševja	ruševje
visokogorje	sneg in skale

4. NALOGA 3 – DOPOLNI POVEDI

Dopolni povedi z ustreznimi besedami.

1. Z višino postaja _____.
2. V višjih predelih je _____ snega kot v dolini.
3. V dolini rastejo drevesa, v višjih legah pa prevladuje _____.
4. Najviše v gorah skoraj ni rastlin, le _____ in skale.

5. NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Kako se spreminja temperatura z višino?

_____

_____

2. Zakaj je v gorah več snega?

_____

_____

Obkroži, kako dobro razumeš današnjo vsebino.

REFLEKSIJA

- ☐ Razumem, da se podnebje z višino spreminja.
- ☐ Poznam višinske pasove.
- ☐ Znal/-a sem pravilno povezati značilnosti.
- ☐ Potrebujem še razlago.

LEPO DELO NA POTI SPOZNAVANJA ALPSKIH POKRAJIN!

ALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

5. postaja: Rastline in živali alpskega sveta

Ime in priimek: _____

1) KRATEK OPOMNIK

V alpskih pokrajinah rastejo iglasti gozdovi, gorske cvetlice in ruševje.

Med živalmi srečamo kozoroga, gamsa, svizca in planinskega orla.

Živi organizmi so prilagojeni na mraz, močan veter in strma pobočja.

Skupaj tvorijo edinstven alpski svet.

2) NALOGA 1 – POVEŽI

Poveži vsak organizem z oznako: žival, rastlina ali z značilnim življenjskim okoljem.

kozorog •

gams •

svizec •

planika •

ruševje •

smreka •

• žival

• rastlina

• visokogorje skalno pobočje

• gorski gozd

3) NALOGA 2 – IZBERI IN OPIŠI

Izberi eno žival in eno rastlino iz seznama zgoraj in ju opiši.

Vrsta	Ime	Kako je prilagojena?
Žival		
Rastlina		

4) NALOGA 3 – RES ALI NE

Obkroži, ali je trditev **RES** (✓) ali **NE** (✕).

Ruševje je nizka blazina iglic, ki raste blizu tal.	RES	NE
Svizec prezimuje v globoki luknji.	RES	NE
Planika uspeva le v vročih dolinah.	RES	NE
Planinski orel gnezdi visoko na strmih stenah.	RES	NE

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

Katere živali živijo v alpskih pokrajinah? _____

_____

Kako so rastline prilagojene na mraz? _____

_____

REFLEKSIJA – KAJ SEM DANES NAUČIL/-A?

- ☐ Ločim rastline in živali alpskega sveta.
- ☐ Znam opisati prilagoditve.
- ☐ Uspešno sem rešil/-a naloge.
- ☐ Še vadim.

Ime in priimek: _____

ALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

6. postaja: Življenje ljudi v Alpah

Pastirček Planinc

Kratek opomnik

Ljudje v alpskih pokrajnah živijo predvsem v dolinah. V Alpah so pomembne dejavnosti: planšarstvo (gorsko kmetovanje), gozdarstvo, turizem in zimski športi. Narava v Alpah narekuje, kako in kje ljudje živijo in delajo. S pravilnim sodelovanjem ljudi in narave ohranjamo alpski svet tudi za prihodnje generacije.

Naloga 1 – Razvrsti dejavnosti

Spodnje dejavnosti razvrsti v ustrezno kategorijo. Vpiši številko slike v pravilno rubriko.

paša živine

sečnja drevja

pohodništvo

smučanje

nastanitev turistov

sirarstvo

PLANŠARSTVO	GOZDARSTVO	TURIZEM	ZIMSKI ŠPORTI

Naloga 2 – Zakaj v dolinah?

Dopolni razloge, zakaj so naselja večinoma v dolinah.

1. V dolinah je _____
   _____
2. V dolinah je _____
   _____
3. V dolinah je _____
   _____

Naloga 3 – Moj planinski kraj

Nariši planinsko kočo, planino ali turistični kraj. Označi, kaj tam delajo ljudje.

Naloga 4 – Kratek odgovor

1. Zakaj so naselja večinoma v dolinah?

_____
_____
_____

2. Katere dejavnosti ljudi so značilne za alpski svet?

_____
_____
_____

refleksija – Označi, kako se danes počutiš glede svojega znanja.

Poznam dejavnosti ljudi v Alpah. ☐

Razumem, zakaj ljudje živijo v dolinah. ☐

Znam povezati naravo in življenje ljudi. ☐

Potrebujem še pomoč. ☐

Odlično delo! Ohranjajmo alpski svet – narava in ljudje skupaj.

PREDALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

1. postaja: Zemljevid predalpskega sveta

Sova Zemljevidka

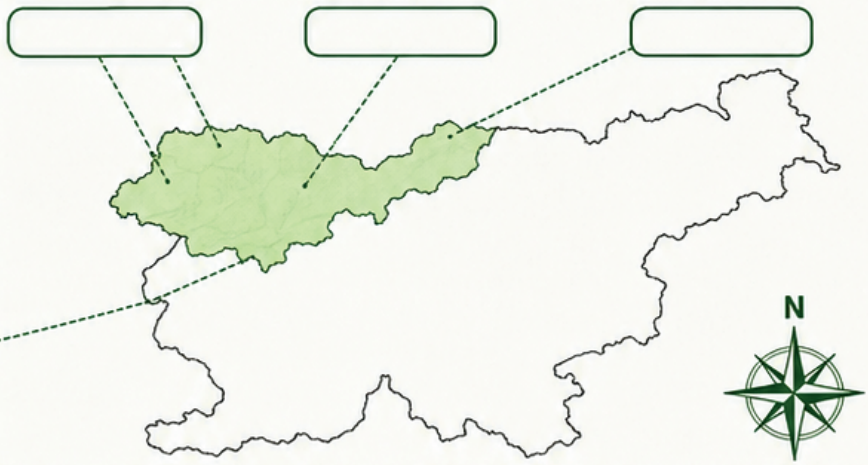
Ime in priimek: _____

1) KRATEK OPOMNIK

- Predalpske pokrajine ležijo med Alpami in nižjim svetom.
- Zanje so značilni hribi, gričevja, kotline in rečne doline.
- Pomembna mesta so Ljubljana, Kranj, Celje in Novo mesto.

2) NALOGA 1 – OPAZUJEM ZEMLJEVID

Pobarvaj predalpsko območje.
Označi: Ljubljanska kotlina, Celjska kotlina, Ljubljana, Kranj.

3) NALOGA 2 – DOPOLNI POVEDI

1. Predalpske pokrajine ležijo med _____ in nižjim svetom.
2. Zanje so značilni _____, gričevja in kotline.
3. Večja mesta so _____, Kranj, Celje in Novo mesto.
4. Skozi predalpski svet tečejo številne _____.

4) NALOGA 3 – RAZVRSTI POJME

Poveži pojme z ustrezno kategorijo.

hribovje, kotlina, mesto, reka, Ljubljana, Celjska kotlina, Sava, Škofjeloško hribovje

HRIBOVJE	KOTLINA	MESTO	REKA

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Kje v Sloveniji ležijo predalpske pokrajine?

_____

_____

2. Katere reliefne oblike so zanje značilne?

_____

_____

REFLEKSIJA

Označi, kako dobro ti gre.

- ☐ Znam pokazati predalpsko območje na zemljevidu.
- ☐ Prepoznam hribovje in kotlino.
- ☐ Znam navesti eno mesto in eno reko.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

PREDALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

2. postaja: Gričevja, hribi in kotline

Hribček Brinček

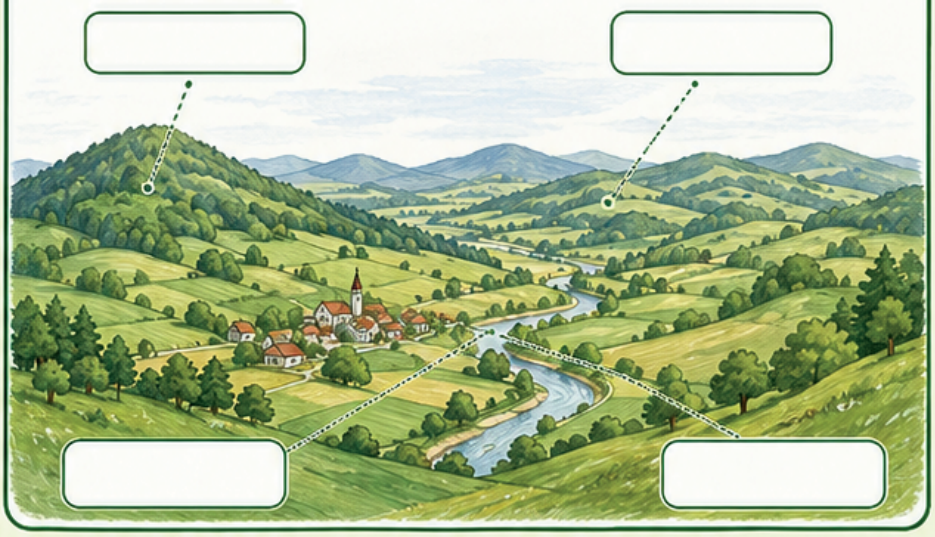
1) KRATEK OPOMNIK

Predalpski relief je razgiban, vendar ni tako visok kot v Alpah.
Značilni so hribi, gričevja, kotline in doline.
Tak relief vpliva na naselja, promet in delo ljudi.

2) NALOGA 1 – OZNAČI RELIEF

Označi na sliki: hrib, gričevje, kotlina, dolina.

3) NALOGA 2 – POVEŽI POJEM IN RAZLAGO

Poveži pojem z ustrezno razlago.

hrib	nižja vzpetina
gričevje	valovita pokrajina z več manjšimi vzpetinami
kotlina	nižji, skledasti svet med vzpetinami
dolina	podolgovat nižji svet ob reki

4) NALOGA 3 – NARIŠI IN OPIŠI

Nariši predalpsko pokrajino.
Na risbi označi vsaj: hrib, dolina, kotlina.

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Zakaj je predalpski relief primeren za naselja in promet?

2. Kako se hrib razlikuje od gričevja?

6) REFLEKSIJA

- Prepoznam hrib, gričevje, kotlino in dolino. ☐
- Znam razložiti predalpski relief. ☐
- Uspešno sem označil/-a dele pokrajine. ☐
- Potrebujem še vajo. ☐

PREDALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

3. postaja: Reke in doline predalpskega sveta

Ime in priimek: _____

1) KRATEK OPOMNIK

Po predalpskem svetu tečejo številne reke, na primer Sava, Savinja in Krka.
Reke so pomembne za življenje ljudi, promet ter razvoj naselij.
Ob rekah so nastale doline in kotlinasti deli pokrajine.

2) NALOGA 1 – RAZVRSTI SLIKE

_____ _____ _____

reka dolina most

3) NALOGA 2 – POT REKE

Oštevilči slike od 1 do 4 tako, da pokažejo pot vode od izvira v hribovju do reke v dolini.

☐ ☐ ☐ ☐

izvir – potok – reka – dolina

4) NALOGA 3 – DOPOLNI POVEDI

1. Sava, Savinja in Krka so _____.
2. Ob rekah so nastale _____ in naselja.
3. Ljudje gradijo mostove, ker morajo reke _____.
4. Voda je pomembna za ljudi, naravo in _____.

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Zakaj ljudje radi živijo ob rekah?

_____
_____
_____

2. Naštej dve reki predalpskega sveta.

_____ in _____

6) IZZIV

Nariši reko, ki teče skozi dolino, in dodaj most ali naselje.

★ 7) REFLEKSIJA

☐ Prepoznam reko in dolino.
☐ Znam opisati pomen rek.
☐ Poznam vsaj dve reki predalpskega sveta.
☐ Potrebujem še pomoč.

BONUS GESLO: **VODA**

PREDALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

4. postaja: Sadovnjaki in polja

Sadna vila Jablana

1) KRATEK OPOMNIK

Na rodovitnih tleh v dolinah in na gričevjih uspevajo sadovnjaki, travniki in polja.

Predalpske pokrajine so primerne za kmetijstvo in sadjarstvo.

Ljudje pridelujejo sadje, zelenjavo, žita in krmo za živali.

2) NALOGA 1 – RAZVRSTI PRIDELKE

Premakni pridelke v ustrezno skupino.

jabolka

hruške

koruza

krompir

trava

seno

SADOVNJAK	POLJE	TRAVNIK

NALOGA 2 – DOPOLNI POVEDI

1. V predalpskih pokrajinah uspevajo _____ in polja.
2. Rodovitna tla omogočajo _____ in sadjarstvo.
3. Na travnikih raste _____ za živali.
4. Ljudje pridelujejo sadje, zelenjavo in _____.

4) NALOGA 3 – POVEŽI SLIKO IN BESEDO

S črto poveži sliko z ustrezno besedo.

- sadovnjak
- njiva
- travnik

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Zakaj so predalpske pokrajine primerne za sadjarstvo?

_____

_____

2. Kaj raste na travnikih in poljih?

_____

_____

6) REFLEKSIJA

Označi, kako dobro ti je šlo.

Ločim sadovnjak, polje in travnik. ☐

Znam navesti nekaj pridelkov. ☐

Razumem pomen rodovitnih tal. ☐

Potrebujem še razlago. ☐

PREDALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

5. postaja: Naselja v kotlinah

Mestni škrat Kotlinko

1) KRATEK OPOMNIK

Večja naselja v predalpskih pokrajinah so pogosto v kotlinah in ob rekah, kjer so prometne poti. Tam je več ravnega sveta, več prostora za gradnjo in boljše povezave med kraji.

Med pomembnimi mesti so Ljubljana, Kranj, Celje in Novo mesto.

2) NALOGA 1 – RAZVRSTI DELE NASELJA

Oglej si slike in jih razvrsti v ustrezne dele naselja.

STANOVANJSKI DEL	PROMET	VODNI DEL	JAVNI PROSTOR	PREHOD / POVEZAVA

3) NALOGA 2 – ZAKAJ V KOTLINAH?

V kotlinah je več _____.

Ob rekah so dobre _____ poti.

Naselja se lažje razvijajo, ker je svet bolj

_____.

4) NALOGA 3 – MOJE NASELJE

Nariši naselje v kotlini. Označi reko, cesto in hiše.

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Zakaj naselja nastajajo ob rekah?

_____

_____

2. Katera mesta sodijo v predalpski svet?

_____

_____

6) REFLEKSIJA

Označi, kako dobro ti gre.

- ☐ Razumem, zakaj so naselja v kotlinah.
- ☐ Znam navesti nekaj mest.
- ☐ Na risbi znam pokazati reko in cesto.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

Odlično delo! Ohranjajmo predalpski svet – narava in ljudje skupaj.

PREDALPSKE POKRAJINE – UČNI LIST

6. postaja: Dejavnosti ljudi

Delavni mravljinček Pridko

Ime in priimek: _____

1) KRATEK OPOMNIK

Ljudje v predalpskih pokrajinah se ukvarjajo s kmetijstvom, sadjarstvom, gozdarstvom, industrijo, prometom, turizmom in storitvami.

Na življenje ljudi vplivajo naravne značilnosti pokrajine in lega naselij.

2) NALOGA 1 – RAZVRSTI DEJAVNOSTI

sadjarstvo

delo v tovarni

vožnja tovornjaka

pohodništvo

gozdarstvo

trgovina

KMETIJSTVO	INDUSTRIJA	PROMET	STORITVE IN TURIZEM

3) NALOGA 2 – POVEŽI DELO IN KRAJ

Poveži dejavnost (levo) s krajem, kjer poteka (desno).

sadjarstvo	sadovnjak
delo v tovarni	tovarna
vožnja tovornjaka	cesta
pohodništvo	gozd
trgovina	mesto

4) NALOGA 3 – KRATEK ODGOVOR

1. Katere dejavnosti ljudi so značilne za predalpske pokrajine?

_____

_____

_____

2. Kako je življenje ljudi povezano z naravnimi značilnostmi pokrajine?

_____

_____

_____

5) IZZIV

Nariši en poklic, ki je povezan s predalpskim svetom, in opiši, kaj človek dela.

_____

_____

_____

_____

_____

REFLEKSIJA

360+

Poznam dejavnosti ljudi v predalpskem svetu. ☐

Znam povezati delo in pokrajino. ☐

Uspešno sem rešil/-a naloge. ☐

Še vadim. ☐

OBPANONSKE POKRAJINE

Delo po postajah

Potrebuješ:
zemljevid Slovenije, atlas, plastelin, barvice, fotografije pokrajine.

1. postaja: Zemljevid ravnin in gričevij

KORUZNI ŠKRAT ZRNKO

GIBALNA NALOGA:
Naredi 8 dolgih korakov po ravnini in 4 majhne korake navzgor po griču.

KRATEK ZAPIS:
Obpanonske pokrajine ležijo na severovzhodu in vzhodu Slovenije. Značilne so ravnine, rečne doline in nižavska gričevja.

NALOGA:
- Na zemljevidu Slovenije pobarvaj obpanonsko območje.
- Označi reki Muro in Dravo ter eno gričevje.

VPRAŠANJA:
- Kje ležijo obpanonske pokrajine?
- Katere reliefne oblike so zanje značilne?

2. postaja: Oblikujmo ravnino in gričevje

RAVNINSKI ZAJČEK POLJKO

GIBALNA NALOGA:
Najprej stoj čisto mirno kot ravnina, nato z rokami naredi mehke valove kot gričevje.

KRATEK ZAPIS:
V obpanonskih pokrajinah prevladuje ravninski svet, med njim pa se dvigajo nizka gričevja, kot so Slovenske gorice, Haloze in Goričko.

NALOGA:
- Iz plastelina oblikuj ravnino, gričevje in rečno dolino.
- Na modelu označi, kje bi bilo polje in kje vinograd.

VPRAŠANJA:
- Kako se razlikujeta ravnina in gričevje?
- Zakaj je ta relief primeren za kmetijstvo?

3. postaja: Mura, Drava in poplavne ravnice

REČNA VILA MURKA

GIBALNA NALOGA:
Steci počasi po prostoru kot široka reka in razširi roke kot poplavna ravnica.

KRATEK ZAPIS:
Po obpanonskih pokrajinah tečeta veliki reki Mura in Drava. Ob rekah so nastale rodovitne poplavne ravnice, ribniki in mrtvice.

NALOGA:
- Na sliki ali skici pokaži reko, breg in poplavno ravnico.
- Pojasni, zakaj so reke pomembne za polja in naselja.

VPRAŠANJA:
- Kateri dve veliki reki tečeta po obpanonskem svetu?
- Kaj je poplavna ravnica?

NAMIG: Uporabi zemljevid in fotografije pokrajine, da bodo tvoje naloge čim bolj natančne.

OBPANONSKE POKRAJINE

Potrebuješ:
kartice s pridelki, fotografije toplic, list papirja, barvice, lepilo.

VINOGRADNI PALČEK ŠIPON

4. postaja: Vinogradi, sadovnjaki in polja

GIBALNA NALOGA:
Pretvarjaj se, da obdelujejo poljedelsato, vinogradništvo in sadjarstvo. Značilni pridelki so žita, koruza, vinska trta in sadje.

NALOGA:
1. Razvrsti slike na poljedelstvo, vinogradništvo in sadjarstvo.
2. Naštej tri pridelke iz obpanonskih pokrajin.

VPRAŠANJA:
- Zakaj so tla v tej pokrajini rodovitna?
- Kaj pridelujejo ljudje?

TOPLA KAPLJA TERMINKA

5. postaja: Toplice in termalna voda

GIBALNA NALOGA:
V obpanonskih pokrajinah so številne toplice in termalni izviri. Zdraviliški turizem je pomembna dejavnost, na primer v Moravskih Toplicah, Radencih in Rogaški Slatini.

NALOGA:
1. Na zemljevidu ali fotografijah prepoznaj zdraviliški kraj.
2. Sestavi kratko reklamo za obisk toplic.

VPRAŠANJA:
- Kaj je termalna voda?
- Zakaj so toplice pomembne za turizem?

MESTNA ČEBELICA MARIBORKA

6. postaja: Naselja in dejavnosti ljudi

GIBALNA NALOGA:
Naselja ležijo ob rekah, na ravninah in ob pomembnih prometnih poteh. Večja mesta so Maribor, Murska Sobota, Ptuj, Ormož in Lendava.

NALOGA:
1. Poveži mesto z njegovo značilnostjo ali dejavnostjo.
2. Nariši naselje ob reki in zapiši, kaj tam delajo ljudje.

VPRAŠANJA:
- Katera mesta sodijo v obpanonske pokrajine?
- Katere dejavnosti ljudi so značilne za ta svet?

BONUS GESLO: Ž I T O

OBPANONSKE POKRAJINE – UČNI LIST

1. postaja: Zemljevid ravnin in gričevij

SLOVENIJA NAŠA DOMOVINA ♡

1. KRATEK OPOMNIK

Obpanonske pokrajine ležijo na severovzhodu in vzhodu Slovenije. Značilne so ravnine, rečne doline in nizka gričevja. Pomembni reki sta Mura in Drava, pogosta pa so polja, travniki in vinogradi.

Goričko – vinogradi in ravnine ob Muri

2. NALOGA 1 – OPAZUJ ZEMLJEVID

Na zemljevidu pokaži oziroma označi območje Obpanonskih pokrajin. Poišči reki Muro in Dravo ter vsaj eno gričevje.

3. NALOGA 2 – NEMA KARTA

Na nemi karti pobarvaj območje Obpanonskih pokrajin. Obkroži Mursko Soboto in označi potek Mure in Drave.

4. NALOGA 3 – DOPOLNI

S pomočjo zemljevida in opomnika dopolni povedi.

Obpanonske pokrajine ležijo na _____ Slovenije.

Zanje so značilne _____,

_____ in nizka gričevja.

Pomembni reki sta _____ in

_____.

5. NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

Zapiši svoj odgovor.

1. Zakaj so ravnine in gričevja primerna za kmetijstvo?

_____

_____

_____

2. Katere dejavnosti ljudi opaziš v tej pokrajini?

_____

_____

_____

REFLEKSIJA – Označi, kako dobro ti gre.

- ☐ Znam pokazati lego.
- ☐ Prepoznam ravnino in gričevje.
- ☐ Znam poiskati Muro in Dravo.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

OBPANONSKE POKRAJINE – UČNI LIST

2. postaja: Ravnine in gričevja

SLOVENIJA NAŠA DOMOVINA ♡

1. KRATEK OPOMNIK

V Obpanonskih pokrajinah prevladujejo ravnine, med njimi pa se dvigajo nizka gričevja. Ta razgiban, a blag relief je, primeren za polja, travnike, vinograde in sadovnjake.

Jeruzalemske gorice, vzhodna Slovenija

2. NALOGA 1 – OPAZUJ FOTOGRAFIJO

Oglej si fotografijo in poišči ter napiši, kje se nahajajo:

1. ravnina: _____
2. gričevje: _____
3. polje: _____
4. travnik: _____
5. vinograd: _____

3. NALOGA 2 – PRIMERJAJ

1. Kako se razlikujeta ravnina in gričevje?

_____

_____

_____

2. Zakaj je tak relief primeren za kmetijstvo?

_____

_____

_____

4. NALOGA 3 – UREDI POJMOV

Spodnje pojme razvrsti na ustrezno mesto.

polje vinograd široka dolina
blaga pobočja travnik sadovnjak

RAVNINA	GRIČEVJE
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

5. NALOGA 4 – NARIŠI MODEL

V spodnji okvir nariši ravnino in nizka gričevja.
Na risbi označi: polje, vinograd, cesto in naselje.

REFLEKSIJA – Označi, kako dobro ti gre.

- ☐ Ločim ravnino in gričevje.
- ☐ Znam pojasniti razliko.
- ☐ Na fotografiji prepoznam značilnosti.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

OBPANONSKE POKRAJINE – UČNI LIST

3. postaja: Mura, Drava in poplavne ravnice

SLOVENIJA NAŠA DOMOVINA ♡

1. KRATEK OPOMNIK

Po Obpanonskih pokrajinah tečeta veliki reki Mura in Drava. Ob rekah so nastale rodovitne poplavne ravnice, mrtvice in travniki. Reke so pomembne za življenje ljudi, kmetijstvo, promet in naravo.

Reka Mura

2. NALOGA 1 – OPAZUJ FOTOGRAFIJI

Mura

Kaj opaziš ob reki Muri?

_____

_____

Drava

Kaj opaziš ob reki Dravi?

_____

_____

3. NALOGA 2 – DOPOLNI

Pomembni reki v Obpanonskih pokrajinah sta _____ in _____.

Ob rekah nastanejo _____ ravnice.

Stara rečna struga, ki je odrezana od glavnega toka, se imenuje _____.

Ob rekah so tla pogosto zelo _____.

4. NALOGA 3 – POVEŽI POJME

reka	nizko območje ob reki, ki ga voda lahko poplavi
poplavna ravnica	tekoča voda, ki teče po strugi
mrtvica	stara odrezana rečna struga
breg	zemljišče ob vodi

5. NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

Zakaj sta Mura in Drava pomembni za življenje ljudi?

_____

_____

_____

Kaj je poplavna ravnica?

_____

_____

6. NALOGA 5 – NARIŠI IN OZNAČI

Nariši reko, breg in poplavno ravnico. Označi tudi travnik ali njivo ob reki.

REFLEKSIJA – Označi, kako dobro ti gre.

- ☐ Znam poimenovati Muro in Dravo.
- ☐ Razumem, kaj je poplavna ravnica.
- ☐ Poznam pojem mrtvica.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

OBPANONSKE POKRAJINE – UČNI LIST

4. postaja: Vinogradi, sadovnjaki in polja

SLOVENIJA NAŠA DOMOVINA ♡

1. KRATEK OPOMNIK

Rodovitna tla in ugodno podnebje omogočajo poljedelstvo, vinogradništvo in sadjarstvo v obpanonskih pokrajinah. Pogosti pridelki so žito, koruza, grozdje, jabolka in buče.

VINOGRAD

SADOVNJAK

POLJE

2. NALOGA 1 – RAZVRSTI

Spodnje primere razvrsti v ustrezen stolpec.

pšenica, koruza, grozdje, jabolka, buče, slive, ječmen, hruške, vino, krompir, češnje, bučno olje

POLJEDELSTVO	VINOGRADNIŠTVO	SADJARSTVO

3. NALOGA 2 – NAPIŠI PRIDELKE

Naštej vsaj tri pridelke, ki jih pridelujejo v obpanonskih pokrajinah.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

4. NALOGA 3 – OPAZUJ IN OPIŠI

Oglej si fotografije zgoraj in odgovori na vprašanja.

1. Kaj opaziš na fotografijah?

_____

_____

_____

2. Zakaj so tla v obpanonskih pokrajinah rodovitna?

_____

_____

_____

5. NALOGA 4 – MOJA KMETIJA

Nariši preprosto kmetijo v obpanonskih pokrajinah. Na risbi naj bodo: polje, sadovnjak, vinograd in hiša.

REFLEKSIJA – Označi, kako dobro ti gre.

- ☐ Poznam glavne pridelke.
- ☐ Ločim polje, sadovnjak in vinograd.
- ☐ Znam opisati dejavnosti ljudi.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

OBPANONSKE POKRAJINE – UČNI LIST

5. postaja: Toplice in termalna voda

SLOVENIJA NAŠA DOMOVINA ♡

1. KRATEK OPOMNIK

V obpanonskih pokrajinah je veliko toplic in termalnih izvirov. Znani zdraviliški kraji so Moravske Toplice, Radenci, Rogaška Slatina in Banovci.

Termalna voda je topla voda, ki izvira iz notranjosti Zemlje in je pomembna za zdraviliški turizem.

Moravske Toplice – termalni bazeni

2. NALOGA 1 – PREPOZNAJ ZDRAVILIŠKI KRAJ

Oglej si fotografijo. Kateri zdraviliški kraj iz spodnjih primerov je na sliki? Obkroži pravilen odgovor.

Moravske Toplice **Radenci** **Rogaška Slatina** **Banovci**

3. NALOGA 2 – UREDI KORAKE

Oštevilči korake od 1 do 4, da bo opis pokazal pravilno zaporedje uporabe termalne vode.

☐ Termalna voda iz podzemlja priteka na površje.

☐ Termalna voda napolni bazene v toplicah.

☐ Ljudje se v termalni vodi kopajo in sproščajo.

☐ Razvija se zdraviliški turizem, nastajajo hoteli in druge storitve.

4. NALOGA 3 – KRATEK ODGOVOR

1. Kaj je termalna voda?

_____

_____

_____

2. Zakaj so toplice pomembne za turizem v obpanonskih pokrajinah?

_____

_____

_____

5. NALOGA 4 – REKLAMA ZA TOPLICE

Napiši kratek oglas za izbrane toplice. V oglasu poudari, kaj lahko obiskovalci tam doživijo in zakaj bi jih bilo vredno obiskati.

REFLEKSIJA – Označi, kako dobro ti gre.

☐ Znam povedati, kaj je termalna voda.

☐ Poznam vsaj en zdraviliški kraj.

☐ Razumem, zakaj so toplice pomembne za turizem.

☐ Znam napisati kratek oglas.

OBPANONSKE POKRAJINE – UČNI LIST

6. postaja: Naselja in dejavnosti ljudi

SLOVENIJA NAŠA DOMOVINA ♡

1. KRATEK OPOMNIK

Naselja v Obpanonskih pokrajinah ležijo ob rekah, na ravninah in ob prometnih poteh. Pomembnejša mesta so Maribor, Ptuj, Murska Sobota, Ormož in Lendava.
Ljudje se ukvarjajo s kmetijstvom, predelavo hrane, vinogradništvom, storitvami, prometom in turizmom.

Maribor ob reki Dravi

Kmetijska dela na ravnini

Prometna povezava v Obpanonskih pokrajinah

2. NALOGA 1 – POVEŽI

Poveži kraj na levi s pravilno značilnostjo ali dejavnostjo na desni.

Maribor	staro mesto in turistična znamenitost
Ptuj	središče Pomurja
Murska Sobota	ob reki Dravi, pomembno prometno središče
Ormož	znan po vinogradništvu
Lendava	ob reki Dravi, bližina Hrvaške

3. NALOGA 2 – NAPIŠI

Katera mesta spadajo v Obpanonske pokrajine? Napiši jih.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

4. NALOGA 3 – OPIŠI DEJAVNOSTI LJUDI

Kaj vse ljudje počnejo v Obpanonskih pokrajinah? Napiši vsaj pet dejavnosti in na kratko opiši.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

5. NALOGA 4 – NARIŠI NASELJE

Nariši naselje ob reki v Obpanonskih pokrajinah. V risbi označi vsaj tri dejavnosti ljudi (npr. kmetijstvo, vinogradništvo, promet, turizem, storitve, predelava hrane).

REFLEKSIJA – Označi, kako dobro ti gre.

- ☐ Poznam mesta obpanonskih pokrajin.
- ☐ Znam naveeti dejavnosti ljudi.
- ☐ Razumem povezavo med okoljem in življenjem.
- ☐ Potrebujem še pomoč.

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE – UČNI LIST

1. postaja: Zemljevid kraškega sveta

1) KRATEK OPOMNIK

Dinarskokraške pokrajine vključujejo visoke planote in kraška polja.

Med njimi so Nanos, Trnovski gozd in Snežnik.

Značilne so kraške jame, planote in kraška polja.

Voda v kraškem svetu pogosto ponikne v podzemlje in se pojavi drugje.

2) NALOGA 1 – OPAZUJEM ZEMLJEVID

Označi (obarvaj) Dinarskokraške pokrajine na zemljevidu Slovenije. Nato na črte zapiši imena krajev.

Nanos: _____ **Trnovski gozd:** _____

Snežnik: _____ **Cerkniško polje:** _____

Postojna: _____

3) NALOGA 2 – DOPOLNI POVEDI

1. Dinarskokraške pokrajine vključujejo _____ in _____ .
2. Primeri so _____ , _____ in _____ .
3. Voda v kraškem svetu pogosto _____ v podzemlje.
4. Znane kraške oblike so _____ , _____ in kraška polja.

KRAŠKA PLANOTA (NANOS)

KRAŠKA JAMA (POSTOJNSKA JAMA)

4) NALOGA 3 – RAZVRSTI POJME

Pojme razvrsti v pravilno skupino.

Nanos | Postojnska jama | Cerkniško polje | Planina Snežnik
Trnovski gozd | Postojna | Škocjanske jame | Planota | Rakov Škocjan

PLANOTA	POLJE	JAMA	MESTO

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

Zakaj so kraške jame pomembne za kraški svet?

_____

_____

Kako ljudje uporabljamo kraške planote in polja?

_____

_____

_____

6) [redacted] · REFLEKSIJA

Obkroži, kako uspešno si opravil/a današnje naloge.

Razumem, kje so Dinarskokraške pokrajine.	☺	😐	☹
Znam na zemljevidu označiti območje.	☺	😐	☹
Znam razložiti kraške pojme.	☺	😐	☹
Sodeloval/a sem aktivno v skupini.	☺	😐	☹

Danes sem izvedel/a:

_____

_____

_____

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE – UČNI LIST

2. postaja: Gradimo suhi zid

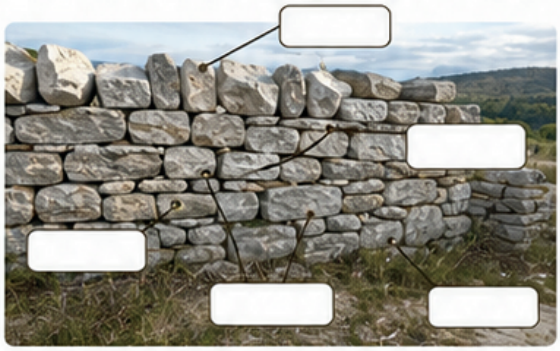
1) KRATEK OPOMNIK

- Suhozidovi so značilni za kraške pokrajine Dinarskega krasa.
- Gradili so jih iz lokalnega kamna, brez malte (brez veziva).
- Uporabljali so jih za meje parcel, ograditve pašnikov in njiv, za zaščito pred vetrom in odnašanjem prsti.
- Suhozid je trden in lahko zelo dolgo stoji.

2) NALOGA 1 – OPAZUJ IN POIMENUJ

Oglej si sliko suhega zidu. S puščicami označi in poimenuj dela zidu ter vrste kamnov. Uporabi besede v okvirčku.

Besede za pomoč:
krovni kamen
lice zidu
notranjost (polnilo)
temeljni kamen
ravna podlaga

3) NALOGA 2 – DOPOLNI POVEDI

Dopolni povedi z ustreznimi besedami.

1. Suhozidovi so značilni za _____ pokrajine.
2. Gradili so jih iz _____ kamna.
3. Suhozidovi so bili uporabljeni za meje parcel, _____ in za zaščito pred _____ prsti.
4. Suhozid je lahko zelo _____.

4) NALOGA 3 – POVEŽI POJEM IN RAZLAGO

S črto poveži pojme na levi z ustrezno razlago na desni.

suhozid	snov (mešanica peska, apna in vode), ki se uporablja za vezavo pri gradnji
parcela	trdna naravna snov, ki jo najdemo v naravi
kamen	ograjen kos zemlje, ki je v lasti določene osebe
malta	zid zgrajen iz kamnov brez malte (brez veziva)

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

Odgovori s celim stavkom.

1. Zakaj so ljudje na Krasu gradili suhe zidove?

_____

_____

2. Zakaj pri suhem zidu niso uporabljali malte?

_____

_____

6) IZZIV – NARIŠI SUHI ZID

Nariši suhi zid iz kamnov. Poskusi pokazati različne velikosti in oblike kamnov.

7) REFLEKSIJA – OZNAČI, KAR VELJA ZATE.

- ☐ Danes sem izvedel/-a nekaj novega.
- ☐ Naloge sem rešil/-a samostojno.
- ☐ Sodeloval/-a sem aktivno v skupini.
- ☐ Spoštoval/-a sem naravo in delo drugih.

Kraš 360+

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE – UČNI LIST

3. postaja: Oblikujmo kapnike iz plastelina

1) KRATEK OPOMNIK

Voda se pri kroženju skozi kraške razpoke raztapolja v apnencu in s seboj odnese raztopljen kalcijev hidrogenkarbonat ($Ca(HCO_3)_2$).

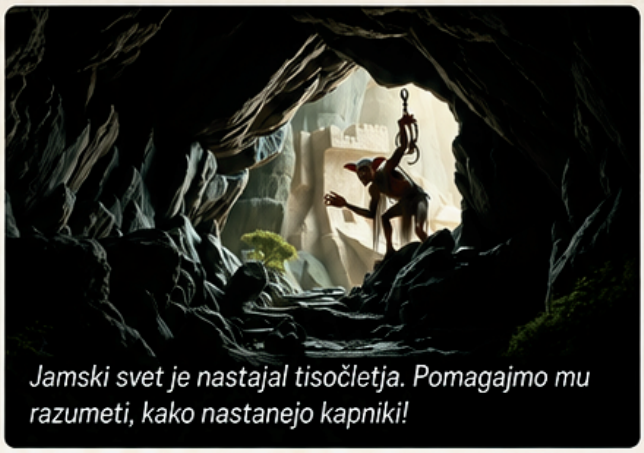
Ko kapljica vode pride v votlino in počasi kaplja s stropa, se ogljikov dioksid sprosti, voda izhlapi in kalcit se odloži.

Tako nastanejo kapniki.

Stalaktit – kapnik, ki visi s stropa jame. Nastaja, ko kapljica vode kaplja z vrha in odlaga kalcit.

Stalagmit – kapnik, ki raste s tal jame navzgor. Nastaja iz kapljic, ki padejo na tla in odlaga kalcit.

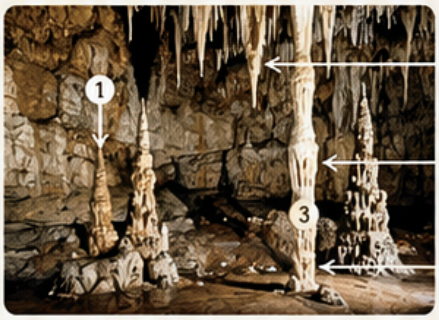
Steber – nastane, ko stalaktit in stalagmit zrasteta skupaj v en kapnik, ki povezuje strop in tla.

Jamski svet je nastajal tisočletja. Pomagajmo mu razumeti, kako nastanejo kapniki!

2) NALOGA 1 – OZNAČI KAPNIKE

Na spodnji sliki označi kapnike s puščicami in zapiši njihova imena.

1. _____
2. _____
3. _____

3) NALOGA 2 – POVEŽI POJEM IN RAZLAGO

S črto poveži kapnik z ustrezno razlago.

STALAKTIT	Raste s tal navzgor, ker kapljice padajo na tla in odlagajo kalcit.
STALAGMIT	Povezuje strop in tla, nastane, ko stalaktit in stalagmit zrasteta skupaj.
STEBER	Visi s stropa jame, nastaja, ko kapljica vode kaplja z vrha in odlaga kalcit.

4) NALOGA 3 – DOPOLNI POVEDI

Dopolni povedi z ustreznimi besedami.

kaplja kalcit apnenec ogljikov dioksid

1. Kapniki nastanejo, ko voda kaplja in odlaga snov, imenovano _____.
2. Kapljica vode se ob razpadu _____ sprosti.
3. Kapniki nastajajo v jamah, ki so v _____ kamnini.
4. Počasen proces kapljanja vode lahko traja več _____.

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

Odgovori v celih povedih.

1. Kako nastanejo kapniki v kraški jami?

_____

_____

2. V čem se razlikujeta stalaktit in stalagmit?

_____

_____

6) IZZIV – USTVARI SVOJE KAPNIKE

Nariši ali načrtuj svoje kapnike iz plastelina.
Označi, kateri je stalaktit, stalagmit in steber.

7) [redacted] REFLEKSIJA

Obkroži, kako uspešno si opravil naloge.

	NE ŠE	DELNO	DOBRO	Zelo dobro
Razumem, kako nastanejo kapniki.	☐	☐	☐	☐
Znam poimenovati kapnike.	☐	☐	☐	☐
Uspešno sem rešil naloge.	☐	☐	☐	☐
Pri delu sem sodeloval in vztrajal.	☐	☐	☐	☐

Kaj mi je bilo danes najbolj zanimivo?

_____

_____

ZANIMIVOST:
1 mm kapnika lahko nastane v več letih.
Nekateri kapniki so stari tudi več tisoč let!

OHRANIMO JAME:
Ne dotikajmo se kapnikov in ne puščajmo smeti.
Jame so dom številnim živalim!

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE – UČNI LIST

4. postaja: Raziskujmo podzemne vode

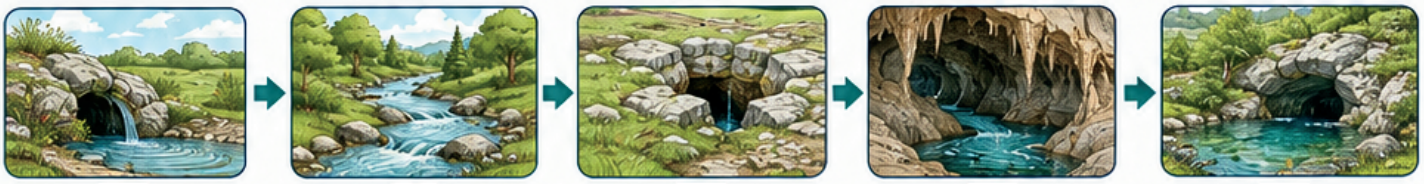
1) KRATEK OPOMNIK

- V kraškem svetu voda hitro **ponikne** v razpoke in razpoke v apnencu.
- Pod zemljo teče po podzemnih poteh in ustvarja **podzemne reke, jame** in **izvire**.
- Na površju je zato le **malo rek** in **potokov**.

2) NALOGA 1 – POT KAPLJICE

Oštevilči slike po vrstnem redu poti kapljice od padavine do izvira (1 = začetek).

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

3) NALOGA 2 – DOPOLNI POVEDI

Dopolni povedi s pravimi besedami.

1. Voda na krasu hitro _____ v apnenec.
2. Pod zemljo teče po _____ reki.
3. Kraški izviri so kraji, kjer _____ na površje.
4. Ker voda hitro ponikne, je na kraškem površju _____ rek in potokov.

4) NALOGA 3 – KRATEK ODGOVOR

Odgovori z nekaj povedmi.

1. Zakaj je na kraškem površju malo rek in potokov?
2. Kaj se zgodi z vodo, ko ponikne v apnenec?
3. Kaj je ponikalnica in kaj je izvir? Pojasni z lastnimi besedami.

5) STRIP Od ponora do izvira

Nariši in opiši pot kapljice od ponora do izvira v štirih sličicah.

6) REFLEKSIJA

Obkroži ali označi, kako dobro razumes dahašnjo temo.

Razumem, **kaj** se zgodi z vodo na kraškem površju.	☐ še ne	☐ delno	☐ popolnoma
Znam **opisati pot** kapljice od ponora do kraškega izvira.	☐ še ne	☐ delno	☐ popolnoma
Znam **pojasniti, kaj** sta **ponikalnica** in izvir.	☐ še ne	☐ delno	☐ popolnoma
Vem, **zakaj** je na kraškem površju **malo rek in potokov**.	☐ še ne	☐ delno	☐ popolnoma

DODATNE MISLI:

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE – UČNI LIST

5. RAZRED DRUŽBOSLOVJE

5. postaja: Uvale in vrtače v mivki

1) KRATEK OPOMNIK

- Vrtače, uvale in kraška polja so površinske kraške oblike.
- Nastanejo s kemičnim raztapljanjem apnenca (korozijo).
- V njihovih vdolbinah se lahko nabira voda in prst.

2) NALOGA 1 – OZNAČI OBLIKE

Na sliki s puščicami označi, kje se nahajajo: vrtača, uvala in kraško polje.

1) _____ 2) _____ 3) _____

3) NALOGA 2 – POVEŽI POJEM IN RAZLAGO

Poveži pojem na levi z ustrezno razlago na desni.

VRTAČA	Najobsežnejša kraška površina, ravna ali rahlo valovita, obdana z vzpetinami (npr. Cerkniško polje).
UVALA	Skledasto ali lijakasto udorjena oblika v apnencu, običajno krožne oblike.
KRAŠKO POLJE	Skupina več vrtač, ki se med seboj zlivajo v večjo, podolgovato vdolbino.

4) NALOGA 3 – DOPOLNI POVEDI

Dopolni povedi z ustreznimi besedami.

raztapljanjem | kraškega polja | vrtača | uvala

1. Vrtača je običajno _____ vdolbina, ki nastane z _____ apnenca.
2. Uvala je večja oblika, ki nastane s spojem več vrtač.
3. Največja kraška ravnina, obdana z vzpetinami, je _____.
4. V uvalah in vrtačah se lahko nabirata _____ in prst.

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

Odgovori na vprašanja s kratkimi povedmi.

1. Zakaj so vrtače, uvale in kraška polja pomembna za življenje na krasu?

.....

.....

2. Kako se na kraških poljih lahko odvija kmetijstvo?

.....

.....

6) IZZIV – NARIŠI IN OZNAČI

Nariši model kraškega reliefa (vrtača, uvala, kraško polje) in ga označi s puščicami in poimenjuuj.

7) REFLEKSIJA – OZNAČI, KAKO DOBRO RAZUMEŠ

Obkroži ustrezen odgovor.

	ODLIČNO ☺	DOBRO 😐	DELNO 😟	ŠE POTREBUJEM POMOČ ☹
Poznam razlike med vrtačo, uvalo in kraškim poljem.	☐	☐	☐	☐
Znam prepoznati te oblike na sliki ali v naravi.	☐	☐	☐	☐
Razumem, kako nastanejo z raztapljanjem apnenca.	☐	☐	☐	☐
Znam razložiti, zakaj so pomembne za naravo in človeka.	☐	☐	☐	☐

DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE – UČNI LIST

6. postaja: Življenje v Dinarskokraškem svetu

KRATEK OPOMNIK

- Značilne živali: ris, človeška ribica, kraški ovčar.
- Značilne rastline: brin, kraška sivka, rušje.
- Živa bitja so prilagojena kamnati, suhi kraški pokrajini ali življenju v podzemlju.

2) NALOGA 1 – RAZVRSTI

Razvrsti pojme in slike v pravilno skupino.

ris

človeška ribica

kraški ovčar

brin

kraška sivka

ŽIVAL	RASTLINA

3) NALOGA 2 – IZBERI IN OPIŠI

Izberi eno žival in eno rastlino z zgornje slike ter zapiši, kako sta prilagojena življenju v dinarskokraškem okolju.

IZBRANA ŽIVAL	IZBRANA RASTLINA
Ime: _____	Ime: _____
Kako je prilagojena na kraško okolje?	Kako je prilagojena na kraško okolje?
_____	_____
_____	_____
_____	_____

4) NALOGA 3 – RES ALI NE

Obkroži RES ali NE.

1. Rastline na Krasu potrebujejo veliko vode. RES NE
2. Človeška ribica živi v podzemnih jamah in nima oči. RES NE
3. Brin je iglavec, ki dobro prenaša sušo in burjo. RES NE
4. Risa je značilna žival dinarskokraškega prostora. RES NE

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Naštej dve prilagoditvi rastlin na suho in kamnato kraško okolje.

_____

_____

2. Zakaj je človeška ribica posebna žival? Napiši vsaj en razlog.

_____

_____

6) REFLEKSIJA

Obkroži, koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami.

	Sploh se ne strinjam	Delno se strinjam	Strinjam se	Popolnoma se strinjam
Razumem, kako so živali in rastline prilagojene življenju na Krasu.	☐	☐	☐	☐
Znam prepoznati nekatere značilne vrste dinarskokraškega sveta.	☐	☐	☐	☐
Zanimivo mi je raziskovati naravo v dinarskokraškem okolju.	☐	☐	☐	☐
Lahko ravnam odgovorno do narave na Krasu.	☐	☐	☐	☐

Skrbimo za naravo – naš edinstven kraški svet.

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE

Delo po postajah

Potrebuješ: zemljevid Slovenije, atlas, mivka ali plastelin, barvice, fotografije obale.

1. postaja: Zemljevid obale in zaledja

MORSKA SOVA ADRIJA

GIBALNA NALOGA:

Naredi 8 valovitih gibov z rokami kot morski valovi.

KRATEK ZAPIS:

Obsredozemske pokrajine ležijo na jugozahodu Slovenije ob Jadranskem morju. Sem sodijo obala, slovenska Istra in kraško zaledje.

NALOGA:

- *Na zemljevidu Slovenije pobarvaj obsredozemsko območje.*
- *Označi Jadransko morje, Koper, Izolo in Piran.*

VPRAŠANJA:

- *Kje ležijo obsredozemske pokrajine?*

  .....

- *Katera mesta ležijo ob obali?*

  .....

2. postaja: Zalivi, rti in obala

OBALNI RAK KRAPEC

GIBALNA NALOGA:

S telesom pokaži rt, zaliv in ravno obalo.

KRATEK ZAPIS:

Obala je členjena z zalivi, rti in pristanišči.
Ob morju so nastala pomembna obalna mesta in turistični kraji.

NALOGA:

- *Iz plastelina ali v mivki oblikuj obalo z zalivom in rtom.*
- *Na modelu označi morje, obalo, zaliv in rt.*

VPRAŠANJA:

- *Kaj je zaliv?*

  .....

- *Kaj je rt?*

  .....

3. postaja: Oljke, trta in sredozemsko rastlinstvo

OLJČNA VILA OLIVIJA

GIBALNA NALOGA:

Pretvarjaj se, da obiraš oljke in režeš grozdje.

KRATEK ZAPIS:

V obsredozemskih pokrajinah uspevajo oljke, vinska trta, ciprese, lovor in druga sredozemska rastja. Veliko nasadov je na terasah.

NALOGA:

- *Razvrsti slike na oljčnik, vinograd in sredozemsko grmičevje.*
- *Napiši, zakaj te rastline dobro uspevajo ob morju.*

VPRAŠANJA:

- *Katere rastline so značilne za obsredozemske pokrajine?*

  .....

- *Zakaj uporabljajo terase?*

  .....

Opazuj, raziskuj, ustvarjaj in uživaj v pokrajinah ob našem morju!

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE - UČNI LIST

1. postaja: Zemljevid obale in zaledja

1) KRATEK OPOMNIK

Obsredozemske pokrajine ležijo na jugozahodu Slovenije ob Jadranskem morju. Pomembna obalna mesta so Koper, Izola in Piran. V zaledju se stikajo flišni in kraški svet.

2) NALOGA 1 – OPAZUJ ZEMLJEVID

Na zemljevidu poišči jugozahodni del države. Označi Koper, Izolo, Piran, Jadransko morje ter reki Rižano in Dragonjo.

3) NALOGA 2 – NEMA KARTA

Na zemljevidu pobarvaj območje, ki ga pri pouku obravnavate kot Obsredozemske pokrajine. Obalo označi modro, mesta s pikami, reki pa z modrima črtama.

4) NALOGA 3 – DOPOLNI

Pokrajine ležijo na _____ Slovenije.

Slovenija ima obalo ob _____ morju.

Obalna mesta so Koper, _____ in Piran.

Pomembni reki sta _____ in Dragonja.

Koper

Izola

Piran

Zaledje

5) NALOGA 4 – KRATEK ODGOVOR

1. Zakaj so obalna mesta pomembna za Slovenijo?

_____

_____

_____

2. Kaj pomeni zaledje obale?

_____

_____

· REFLEKSIJA – Označi, kako dobro ti gre.

Znam pokazati lego.	Poznam obalna mesta.	Znam označiti morje in reki.	Potrebujem še pomoč.
☐	☐	☐	☐

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE – UČNI LIST

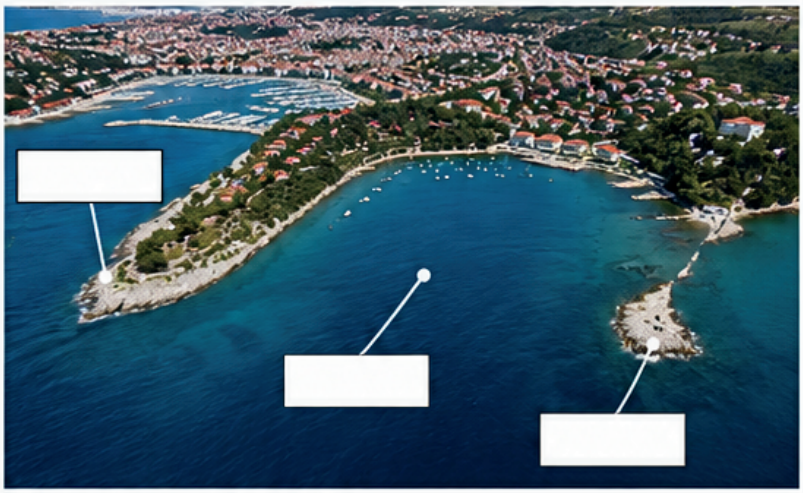
2. postaja: Zalivi, rti in obala

1) KRATEK OPOMNIK

Slovenska obala je kratka, a raznolika. Na njej najdemo zalive, rte, klife, plaže in pristanišča. Rt sega v morje, zaliv pa je del morja, ki sega v kopno.

2) NALOGA 1 - PREPOZNAJ OBLIKE

Na skici poišči: obalo, zaliv in rt.

3) NALOGA 2 - POVEŽI

zaliv	•	morje sega v kopno
rt	•	kopno sega v morje
klif	•	strma obalna stena
pristanišče	•	prostor za ladje

4) NALOGA 3 - PRIMERI

Dopolni s primeri:

Zaliv: _____

Rt: _____

Obalno mesto: _____

Naravna znamenitost obale: _____

5) NALOGA 4 - NARIŠI OBALO

Nariši obalo z vsaj enim zalivom in enim rtom. Dodaj pristanišče ali naselje. Vse označi.

360+ REFLEKSIJA - Označi, kako dobro ti gre.

Ločim zaliv in rt.	Prepoznam obalne oblike.	Znam narisati obalo.	Še vadim.
☐	☐	☐	☐

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE - UČNI LIST

3. postaja: Oljke, trta in sredozemsko rastlinstvo

1) KRATEK OPOMNIK

Topla in sončna lega omogoča rast oljke, vinske trte, fig, lovorja, rožmarina in drugih toploljubnih rastlin. Na pobočjih so pogoste terase z vinogradi in oljčniki.

2) NALOGA 1 - OPAZUJ FOTOGRAFIJE

Terase z vinogradi ob obali

Oljčnik

Sredozemsko rastlinstvo (rožmarin, figa, cipresa)

3) NALOGA 2 - RAZVRSTI

Razvrsti: oljka, vinska trta, rožmarin, lovor, smreka, planika. Katere so značilnejše za obsredozemski svet?

OBSREDOZEMSKE	DRUGE POKRAJINE
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

4) NALOGA 3 - ZAKAJ TERASE?

Pojasni, zakaj ljudje na pobočjih oblikujejo terase za vinograde in oljčnike.

_____

_____

_____

Napiši dva pridelka iz grozdja ali oljk: _____

5) NALOGA 4 - MOJ NASAD

Nariši manjši oljčnik ali vinograd. Dodaj sonce, terase, rastline in pot. Zapiši eno prilagoditev rastline na sušo.

_____

_____

_____

_____

REFLEKSIJA - Označi, kako dobro ti gre.

Poznam oljko in trto.	Razumem pomen teras.	Znam povezati podnebje in rastline.	Potrebujem pomoč.
☐	☐	☐	☐

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE - UČNI LIST

4. postaja: Soline in morje

1) KRATEK OPOMNIK

V solinah se morska voda pretaka po plitvih bazenih in izhlapeva. Pri tem pomaga sonce in veter, na dnu pa ostane sol. Najbolj znane so Sečoveljske soline.

2) NALOGA 1 - SKICA SOLIN

3) NALOGA 2 - UREDI KORAKE

- ☐ Morska voda pride v bazene.
- ☐ Sonce in veter pospešujeta izhlapevanje.
- ☐ Voda postopno izhlapi.
- ☐ Sol ostane in jo poberejo.

4) NALOGA 3 - MORJE JE POMEMBNO

Napiši štiri načine, kako morje vpliva na življenje ljudi.

_____

_____

_____

_____

5) NALOGA 4 - RAZLOŽI

Zakaj je za pridelavo soli pomembno sončno, toplo in vetrovno vreme?

_____

_____

_____

Zapiši eno pravilo varovanja narave v solinah: _____

REFLEKSIJA - Označi, kako dobro ti gre.

Vem, kako nastane sol.	Poznam pomen morja.	Znam razložiti izhlapevanje.	Še vadim.
☐	☐	☐	☐

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE - UČNI LIST

5. postaja: Burja in submediteransko podnebje

1) KRATEK OPOMNIK

Obsredozemske pokrajine imajo mile zime, topla do vroča poletja in veliko sončnih dni. Burja je močan, sunkovit severovzhodni veter, ki lahko pozimi občutno ohladi zrak.

2) NALOGA 1 - PREPOZNAJ VREME

3) NALOGA 2 - RES ALI NE

Zime so praviloma milejše kot v notranjosti. DA / NE

Poletja so lahko vroča in suha. DA / NE

Burja je topel veter z juga. DA / NE

Veliko sonca vpliva na rast oljk in trte. DA / NE

4) NALOGA 3 - VPLIV BURJE

Kako se ljudje prilagajajo močnemu vetru? Pomisli na stavbe, promet, rastline in vsakdanje življenje.

_____

_____

_____

_____

5) NALOGA 4 - VREMENSKI SIMBOLI

Nariši tri simbole, značilne za poletje ali zimo v obsredozemskih pokrajinah, in jih poimenuj.

REFLEKSIJA - Označi, kako dobro ti gre.

Poznam značilnosti podnebja.	Vem, kaj je burja.	Razumem vpliv vetra.	Potrebujem še razlago.
☐	☐	☐	☐

OBSREDOZEMSKE POKRAJINE - UČNI LIST

6. postaja: Luka, turizem in ribištvo

1) KRATEK OPOMNIK

Ob morju so razviti pomorstvo, pristaniške dejavnosti, turizem, ribištvo, trgovina in storitve. Koper je najpomembnejše slovensko pristaniško mesto. Piran in Izola sta pomembni obalni in turistični mesti.

2) NALOGA 1 - OPAZUJ PRISTANIŠČE

3) NALOGA 2 - RAZVRSTI DEJAVNOSTI

Razvrsti dejavnosti med pristanišče/pomorstvo, ribištvo, turizem/storitve.

- prevoz blaga z ladjo
- ribolov
- vodenje turistov
- delo v hotelu
- prodaja rib
- pretovarjanje zabojnikov

4) NALOGA 3 - MESTA

Poveži mesto z značilnostjo:

Koper	pristanišče
Piran	staro mestno jedro in turizem
Izola	ribiška tradicija in turizem

KOPER

PIRAN

IZOLA

5) NALOGA 4 - RAZGLEDNICA Z OBALE

Izberi Koper, Izolo ali Piran. Nariši razglednico in napiši 3-4 povedi o tem, kaj bi tam pokazal/-a obiskovalcu in katere dejavnosti ljudi bi opazil/-a.

REFLEKSIJA - Označi, kako dobro ti gre.

Poznam dejavnosti ob morju.	Znam povezati mesto in dejavnost.	Razumem pomen pristanišča.	Še vadim.
☐	☐	☐	☐